

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

Analýza hospodaření města Mohelnice

Jan Stádník, DiS.

© 2021 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jan Stádník, DiS.

Veřejná správa a regionální rozvoj – k.s. Šumperk

Název práce

Analýza hospodaření Města Mohelnice

Název anglicky

Analysis of economy of town Mohelnice

Cíle práce

Hlavním cílem bakalářské práce je analýza hospodaření Města Mohelnice za sledované období 2015 až 2019 pomocí analýzy příjmů a výdajů, následně také navržení případného doporučení do dalších let. Dílčím cílem práce bude posoudit hospodaření města prostřednictvím běžně využívaných metod hodnocení a srovnání s obdobně velkým městem. Dílčím cílem práce bude také zhodnotit rozvoj obce v souvislosti s čerpáním prostředků z dotačních titulů.

Metodika

V první části práce bude v podobě literární rešerše položen teoretický základ dané problematiky. V praktické části pak bude pomocí veřejně dostupných zdrojů nejprve charakterizováno Město Mohelnice. Následně bude popsáno a analyzováno hospodaření (rozpočet) Města Mohelnice v letech 2015 až 2019. K posouzení hospodaření města dojde prostřednictvím běžně využívaných metod popsaných v literární rešerši bakalářské práce. Závěrem budou formulovány a shrnuty výsledky práce. Data potřebná k analýze rozpočtu budou čerpána z různých veřejně dostupných zdrojů, kde dochází k jejich pravidelnému zveřejňování. Dalším zdrojem informací budou také údaje poskytnuté finančním oddělením Města Mohelnice. Bude zde tedy provedena analýza příjmů a výdajů Města Mohelnice v letech 2015 až 2019. Tato analýza bude sloužit jako podklad pro stanovení jednotlivých návrhů. Metoda komparace bude využita v části určené pro analýzu současného stavu při porovnání příjmů a výdajů mezi jednotlivými lety a k porovnání hospodaření Města Mohelnice s obdobně velkým městem. Pomocí indukce budou stanoveny obecné závěry ze zjištěného stavu. Pomocí dedukce dojde k vyvození konkrétních návrhů z obecných závěrů.

Doporučený rozsah práce

30 – 50 stran

Klíčová slova

Mohelnice, obec, hospodaření obce, rozpočet obce, příjmy obce, výdaje obce.

Doporučené zdroje informací

HEJDUKOVÁ, P. Veřejné finance: teorie a praxe. Praha: C.H. Beck, 2015. ISBN 978-80-740-0298-4.

LAJTKEPOVÁ, E. Veřejné finance v České republice: teorie a praxe. 1. vydání. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2013. ISBN 978-80-7204-861-8.

MAAYTOVÁ, A. – OCHRANA, F. – PAVEL, J. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5561-8.

OCHRANA, F. a kol. Veřejný sektor a veřejné finance: financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3228-2.

OTRUSINOVÁ, M. *Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek: po novele zákona o účetnictví*. Praha: C.H. Beck, 2011. ISBN 978-80-7400-342-4.

PAVLÁSEK, V. a kol. Veřejné finance a daně. 2., aktualiz. vyd. Plzeň: Nava, 2009. ISBN 978-80-721-1329-3.

PROVAZNÍKOVÁ, R. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: GRADA, 2015. ISBN 978-80-247-5922-7.

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Jiří Čermák, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 30. 10. 2020

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 5. 11. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 24. 02. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Analýza hospodaření města Mohelnice" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Mohelnici dne 14.03.2021

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Ing. Jiřímu Čermákovi, Ph.D. za odborné vedení při zpracovávání bakalářské práce.

Analýza hospodaření města Mohelnice

Abstrakt

Zpracovaná bakalářská práce se zabývá rozbořem hospodaření města Mohelnice za období let 2015 až 2019. Hlavním cílem bakalářské práce je především analýza hospodaření města, tedy rozbor příjmové i výdajové stránky městského rozpočtu za uvedené období. V rámci analýzy je také proveden výpočet některých finančních ukazatelů a porovnání hospodaření s obdobně velkým i obdobně situovaným městem – s městem Uničov.

Práce se člení na dvě stěžejní části a závěr. První částí jsou teoretická východiska, ve které jsou sumarizovány teoretické poznatky získané na základě práce s odbornou literaturou a s dopadajícími právními předpisy. Hospodaření obcí je zde tedy představeno jako součást veřejného (nevýdělečného) sektoru, ve kterém se o veřejných financích rozhoduje na základě veřejné volby. Dále jsou zde vysvětleny stěžejní pojmy vztahující se k dané problematice a jsou představeny vybrané finanční ukazatele.

V analytické části je představeno město Mohelnice – menší město s cca 9200 obyvateli nacházející se v Olomouckém kraji. Dále je zde provedena analýza rozpočtu města Mohelnice a jeho hospodaření s využitím vybraných finančních ukazatelů a porovnání s městem Uničov.

Výsledky ukazují, že město Mohelnice je po finanční stránce zdravé. Vypočtené finanční ukazatele vypovídají o hospodárném využívání finančních zdrojů města pro jeho běžný provoz i rozvoj. Město také hojně využívá získávání finančních zdrojů z dotačních příležitostí. Daňové a nedaňové příjmy jsou pro město dosti stabilním a vysokým zdrojem příjmů a běžné rozpočtové výdaje dokáže město vlastními příjmy pokrýt. Ačkoli město dosáhlo v posledních dvou letech sledovaného období schodku rozpočtu, nelze to přikládat negativnímu trendu, ale pouze vysoké investiční činnosti v daných letech. Není tedy třeba okamžitě přijímat žádná zásadní opatření k nápravě současné situace. Město do budoucna dokáže bez problému financovat své dluhy prostřednictvím vlastních zdrojů, jelikož je likvidní a zadluženost města je velmi nízká. Pokud bude město i nadále pokračovat v nastaveném trendu, může se dále rozvíjet a uskutečňovat celou řadu investičních aktivit. V závěru práce jsou uvedena konkrétní doporučení v oblasti příjmů i výdajů městského rozpočtu.

Klíčová slova: Mohelnice, obec, hospodaření obce, rozpočet obce, příjmy obce, výdaje obce, finanční ukazatele, zadluženost

The Analysis of Budget Management of the City of Mohelnice

Abstract

This bachelor's thesis deals with the analysis of budget management of the city of Mohelnice between 2015 and 2019. The main goal of this bachelor's thesis is to analyse the budget management of the city, i.e. the analysis of the city budget revenues and expenditures within the determined period. Also, a part of the analysis is the calculation of certain financial indicators and comparing the budget management to the city of Uničov which has a similar size and it is located in a close vicinity.

The thesis comprises of two key parts. The first part includes the theoretical starting points, and it summarizes theoretical insights acquired when working with relevant literary sources and related legislation. The topic of municipal budget management is introduced as a part of public (non-profit) sector in which the decisions on public funds are taken based on public choices. Furthermore, key terms related to the topic are explained here and the selected financial indicators are introduced.

The analytical part of the thesis introduces the city of Mohelnice – a smaller city with ca. 9,200 inhabitants located in Olomouc Region, the Czech Republic. Moreover, the analysis of the budget of the city of Mohelnice, its management with the use of selected financial indicators and the comparison to the city of Uničov are included here.

The results have shown that Mohelnice is a financially healthy city. The calculated financial indicators have proven that the use of financial resources of the city for its standard operation as well as development is efficient. The city also often makes use of the opportunities to receive funds from subsidies. Tax and non-tax revenues are a fairly stable and high sources of revenue and the city can cover the common budget expenditures with its own revenues. Although the city had budget deficits in the last two years of the concerned period, it cannot be seen as a negative trend but rather as a result of extensive investment activities in those years. Therefore, it is not necessary to take any major actions to remedy the current situation. In the future, the city can handle its debt with no problems using its own resources as it is liquid, and its debt ratio is low. If the city continues to operate the same way, it can develop further and pursue a number

of investment activities. The conclusion of this thesis contains specific recommendations related to the city budget revenues and expenditures.

Keywords: Mohelnice, municipality, municipality budget management, municipality budget, municipality revenues, municipality expenditures, financial indicators, debt ratio

Obsah:

1	Úvod	13
2	Cíl práce a metodika.....	14
2.1	Cíl práce.....	14
2.2	Metodika	14
3	Teoretická východiska.....	18
3.1	Veřejný sektor.....	19
3.2	Veřejné finance	21
3.3	Veřejná volba.....	24
3.4	Zásady finančního řízení ve veřejném sektoru	25
3.5	Rozpočtová politika územních samosprávných celků	25
3.5.1	Rozpočtová soustava.....	28
3.5.2	Rozpočet a rozpočtový výhled.....	29
3.5.3	Příjmy a výdaje územního samosprávného celku.....	30
3.5.4	Rozpočtový proces.....	34
3.6	Analýza hospodaření obce	36
3.6.1	Ukazatelé aktivity	37
3.6.2	Ukazatelé rentability	37
3.6.3	Ukazatelé likvidity.....	38
3.6.4	Ukazatelé zadluženosti	40
4	Analytická část	43
4.1	Charakteristika města Mohelnice.....	43
4.2	Analýza hospodaření města Mohelnice	45
4.2.1	Analýza příjmů	47
4.2.2	Analýza výdajů	53
4.2.3	Ukazatelé aktivity	57
4.2.4	Ukazatelé rentability	59
4.2.5	Ukazatelé likvidity.....	60
4.2.6	Ukazatelé zadluženosti	60
4.3	Zhodnocení hospodaření a rozvoje města Mohelnice.....	62

4.4	Komparace – Mohelnice vs. Uničov.....	64
5	Závěr	69
6	Seznam použitých zdrojů	72

Seznam obrázků

Obrázek 1	Členění národního hospodářství dle principu financování.....	20
Obrázek 2	Struktura veřejné správy v ČR	26
Obrázek 3	Rozpočtová soustava ČR.....	28
Obrázek 4	Fáze rozpočtového procesu	35
Obrázek 5	Graf vývoje příjmů města v letech 2015 až 2019.....	48
Obrázek 6	Graf vývoje daňových příjmů města v letech 2015 až 2019	49
Obrázek 7	Graf vývoje nedaňových příjmů města v letech 2015 až 2019	50
Obrázek 8	Graf vývoje kapitálových příjmů města v letech 2015 až 2019	51
Obrázek 9	Graf vývoje výdajů města v letech 2015 až 2019	53
Obrázek 10	Graf vývoje běžných výdajů města v letech 2015 až 2019	55
Obrázek 11	Graf vývoje kapitálových výdajů v letech 2015 až 2019	56
Obrázek 12	Graf vývoje zadluženosti a stavu na bankovních účtech.....	62
Obrázek 13	Graf vývoje příjmů a výdajů – Mohelnice vs. Uničov, 2015 až 2019	67

Seznam tabulek

Tabulka 1	Rozpočtový výhled města, 2015 až 2019 (v tis. Kč)	46
Tabulka 2	Vývoj rozpočtových příjmů v letech 2015 až 2019 (v tis. Kč).....	47
Tabulka 3	Vývoj daňových příjmů v letech 2015 až 2019 (v tis. Kč).....	49
Tabulka 4	Finanční nezávislost obce	51
Tabulka 5	Přehled nejvyšších přijatých dotací (v tis. Kč)	52
Tabulka 6	Vývoj rozpočtových výdajů v letech 2015 až 2019 (v tis. Kč)	53
Tabulka 7	Vývoj běžných výdajů města v letech 2015 až 2019 (v tis. Kč).....	55
Tabulka 8	Vývoj kapitálových výdajů v letech 2015 až 2019 (v tis. Kč).....	56
Tabulka 9	Přehled investičních akcí města v letech 2015 až 2019 (v mil. Kč)	57

Tabulka 10 Struktura aktiv – 2015 až 2019 (v tis. Kč).....	57
Tabulka 11 Struktura pasiv – 2015 až 2019 (v tis. Kč)	58
Tabulka 12 Ukazatelé aktivity – 2015 až 2019.....	59
Tabulka 13 Ukazatel rentability hospodářské činnosti 2015 až 2019	59
Tabulka 14 Ukazatelé likvidity – 2015 až 2019	60
Tabulka 15 Ukazatelé zadluženost – 2015 až 2019	62
Tabulka 16 Rozpočet města Mohelnice v letech 2015 až 2019 (v tis. Kč).....	63
Tabulka 17 Rozpočet města Uničov v letech 2015 až 2019 (v tis. Kč).....	66
Tabulka 18 Rozpočet Uničov vs. Mohelnice na 1 obyvatele (v tis. Kč)	66
Tabulka 19 Vybrané ukazatele města Uničov vs. Mohelnice v letech 2015 až 2019.....	68

1 Úvod

S platností ode dne 01.09.1999 Česká republika přistoupila k Evropské chartě místní samosprávy. Tato Charta akcentuje právo na samosprávu neboli právo obyvatel podílet se na místní veřejné správě, neboť především na této úrovni lze zajistit efektivní správu blízko občanům. Samospráva územních samosprávných celků však byla zaručena již dříve Ústavou České republiky, ve které je územní samosprávě věnována celá sedmá hlava. Na úrovni zákona pak územní samosprávu na nejnižším stupni upravuje především zákon č. 128/2000 Sb. o obcích, ve znění pozdějších předpisů.

Obce je tedy základní územně správní jednotka. Obcím je pak deklarováno právo mít majetek a hospodařit s ním. Na straně druhé je ale obcím udělena i povinnost plnit úkoly, kterými jsou např. povinnost rozvíjet své území a pečovat o potřeby obyvatel. Obce dále mají povinnost zajišťovat výkon přenesené státní správy. K jakémukoliv hospodaření je třeba mít přístup k finančním zdrojům. Zdroje obecních rozpočtů jsou většinou dány výnosem svěřených a sdílených daní, kterých se stát vzdává ve prospěch obcí a bez kterých by obce nemohly financovat přidělené úkoly. Alokace získaných zdrojů je pak jednou ze základních funkcí a zároveň problémů obcí. Obecní výdaje se provádí na základě kolektivního rozhodování volených zástupců občanů obce, kteří se o volené pozice ucházejí v politické soutěži, tedy ve volbách. Volení zástupci přesto nerozhodují jenom o výdajích obce, ale mohou také ovlivnit příjmovou stránku obecního rozpočtu, a to hospodařením s majetkem (prodej, pronájem, vlastní podnikání) nebo třeba využíváním dotační politiky kraje, státu nebo evropských fondů.

Problematika financování a hospodaření územních samospráv se v České republice a všeobecně v moderních společnostech neustále vyvíjí a prochází různými změnami. Jde o přirozený a nepřetržitý proces, který je ovlivněn celou řadou politických, ekonomických a společenských změn. Finanční hospodaření měst vychází ze zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, kdy tento zákon ve svém obsahu upravuje tvorbu rozpočtového výhledu, postavení, obsah a funkci rozpočtu, závěrečný účet a řadu dalších oblastí hospodaření.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem bakalářské práce je analýza hospodaření města Mohelnice za sledované období let 2015 až 2019 pomocí analýzy příjmů a výdajů, následně také navržení případného doporučení do dalších let. Dílčím cílem práce je v rámci analýzy příjmů zhodnotit rozvoj obce v souvislosti s čerpáním prostředků z dotačních titulů. Dalším cílem je také posoudit hospodaření města prostřednictvím běžně využívaných metod hodnocení a srovnání s obdobně velkým městem – Městem Uničov.

2.2 Metodika

V první části práce jsou položena teoretická východiska formulovaná na základě studia odborné literatury a dopadajících právních předpisů.

V analytické části je nejprve charakterizováno město Mohelnice. Následně je popsáno a analyzováno hospodaření (rozpočet) města Mohelnice v letech 2015 až 2019. Tato analýza následně slouží jako podklad pro stanovení jednotlivých návrhů. Data potřebná k analýze rozpočtu jsou čerpána z veřejně dostupných zdrojů, kde dochází k jejich pravidelnému zveřejňování – především z webové prezentace města Mohelnice (Závěrečné účty města, Rozvahy, Výkaz zisků a ztrát) a z aplikace MONITOR, což je veřejný informační systém Ministerstva financí. Příjmy a výdaje městského rozpočtu ve sledovaném období jsou nejprve souhrnně popsány a rozčleněny do jednotlivých tříd a skupin položek. Souhrnné údaje i údaje o jednotlivých třídách jsou také seskupeny do tabulek a pro lepší přehlednost jsou znázorněny i graficky, a to takovým způsobem, aby byl zřejmý nejen jejich stav, ale i vývoj. U všech tříd a skupin obou stran rozpočtu jsou následně zkoumány a popsány příčiny, které ke zjištěnému stavu a k případným výchýlkám od normálu vedly. Uváděny jsou příčiny jak na straně města, tak dané makroekonomickým vývojem, tedy skutečnosti objektivní. Hospodaření města je poté zhodnoceno prostřednictvím vybraných finančních ukazatelů rentability, likvidity, aktivity a zadluženosti popsaných v teoretické části práce. Metodou komparace jsou mezi sebou porovnávány údaje z jednotlivých sledovaných let a v další části dochází také ke srovnání s obdobně velkým a blízkým městem – městem Uničov. Pomocí indukce jsou stanoveny obecné

závěry ze zjištěného stavu. Dedukcí jsou pak vyvozeny z obecných závěrů konkrétní návrhy. Závěrem jsou formulovány a shrnuty výsledky práce.

Použité finanční ukazatele:

- **Míra vázanosti stálých aktiv na výnosech**

Vypovídá o tom, jak velká část stálých aktiv se obrátí v ročních výnosech, resp. jak rychle se stálá aktiva obnoví z dosažených ročních výnosů. Výsledná hodnota vyjadřuje počet let, za který by se stávající objem stálých aktiv obrátil v objemu výnosu daného roku (Otrusínová a Kubíčková, 2011, s. 114).

$$\text{Míra vázanosti stálých aktiv na výnosech} = \frac{\text{stálá aktiva}}{\text{výnosy celkem}}$$

- **Doba obratu pohledávek**

Ukazatel vypovídá o tom, jak dlouho je majetek podniku vázán ve formě pohledávek, respektive, za jak dlouho jsou pohledávky v průměru splaceny (Růčková, 2011, s. 61).

$$\text{Doba obratu pohledávek} = \frac{\text{pohledávky} \times 360}{\text{výnosy celkem}}$$

- **Rentabilita hospodářské činnosti**

Vyjadřuje, kolik jednotek výstupu přinesla 1 jednotka vstupu. Hodnoty nad 1,00 znamenají zisk z hospodářské činnosti, hodnoty pod 1,00 pak ztrátu v daném účetním období. Optimální hodnota je tedy z čistě ekonomického pohledu hodnota co nejvyšší.

$$\text{Rentabilita} = \frac{\text{Výnosy z hospodářské činnosti}}{\text{Náklady hospodářské činnosti}}$$

- **Běžná likvidita**

Obec je označována za rizikovou, vykáže-li nižší hodnotu než 1. Hodnota menší jak 1 znamená, že obec musí dofinancovávat své závazky nejen z oběžných aktiv, ale také např. z prodeje dlouhodobého majetku. Optimální hodnota by se měla pohybovat v rozmezí 1,5 – 2,5 (Vodáková, 2013, s. 119).

$$\text{Běžná likvidita} = \frac{\text{Oběžná aktiva (celkem)}}{\text{Krátkodobé závazky}}$$

- **Pohotová likvidita**

Pohotová likvidita dle Otrusinové a Kubíčkové (2011, s. 102) z objemu oběžných aktiv vyloučí nejméně likvidní položky, což jsou zásoby. Pohotová likvidita bývá označování jako likvidita 2. stupně a její hodnoty by měly nabývat hodnot 1 – 1,5 (Růžičková, 2011).

$$\text{Pohotová likvidita} = \frac{\text{Oběžný majetek} + \text{ostatní aktiva} + \text{zásoby}}{\text{Krátkodobé závazky}}$$

- **Peněžní likvidita**

Peněžní (okamžitá) likvidita je nejvíce přesným a nejvíce přísným ukazatelem schopnosti úhrady závazků. Je zde poměřován celý objem krátkodobého finančního majetku a krátkodobých závazků. Optimální hodnota je v rozmezí 0,1 až 0,7 (Otrusinová a Kubíčková 2011, s. 102).

$$\text{Peněžní likvidita} = \frac{\text{Krátkodobý finanční majetek}}{\text{Krátkodobé závazky}}$$

- **Ukazatel věřitelského rizika**

Do celkové sumy aktiv zahrnuje i aktiva příspěvkových organizací, kalkuluje s brutto hodnotou aktiv a stanoví optimální podíl na 25 % a méně.

$$\text{Ukazatel věřitelského rizika} = \frac{\text{cizí zdroje}}{\text{celková pasiva (aktiva)}}$$

- **Koeficient samofinancování**

Udává, v jaké míře se vlastní kapitál podílí na financování celkových aktiv. Pokud by byl koeficient roven jedné, znamenalo by to, že obec k financování svých aktiv využívá pouze vlastní kapitál (Vodáková, 2013, str. 122).

$$\text{Koeficient samofinancování} = \frac{\text{vlastní kapitál}}{\text{celková pasiva (aktiva)}}$$

- **Ukazatel finanční páky**

Použití cizího kapitálu působí jako páka, pomocí které se zvedá výnosnost vlastního kapitálu. Finanční páka je založena na faktu, že cizí kapitál je obvykle levnější než vlastní kapitál. Tento ukazatel tedy vyjadřuje míru zvýšení výnosnosti vlastního kapitálu.

$$\text{Ukazatel finanční páky} = \frac{\text{celková pasiva (aktiva)}}{\text{vlastní kapitál}}$$

- **Ukazatel podílu cizího kapitálu na vlastním kapitálu**

Interpretaci tohoto ukazatele plně vystihuje jeho název. U ukazatele je důležité sledovat, zda se podíl cizích zdrojů v čase snižuje či zvyšuje.

$$\text{Ukazatel podílu cizího kapitálu na vlastním kapitálu} = \frac{\text{cizí zdroje}}{\text{vlastní kapitál}}$$

- **Míra finanční samostatnosti**

Vyjadřuje, kolik Kč vlastního kapitálu připadá na 1 Kč cizího kapitálu. Hodnoty by se měly pohybovat okolo jedné.

$$\text{Míra finanční samostatnosti} = \frac{\text{vlastní kapitál}}{\text{cizí zdroje}}$$

- **Ukazatel dluhové služby**

Vyjadřuje, kolik procent ze svých příjmů obec vynakládá k úhradě svých dluhů a jejich příslušenství. Hodnota by neměla přesáhnout 30 %.

$$\text{Ukazatel dluhové služby} = \frac{\text{dluhová služba}}{\text{příjmy celkem}} \times 100$$

3 Teoretická východiska

Již od samého počátku lidských dějin si musela společnost klást celou řadu nejrůznějších otázek, od kterých se odvíjelo následně její přežití a fungování. Šlo nejenom o náboženské či filozofické otázky, ale především také otázky ekonomické. Lajtkepová (2013, s. 8-9) hovoří o tom, že mezi základní ekonomické problémy, které se řeší v každém historickém období, patří rozhodování o alokaci omezených zdrojů, způsob mechanismu jejich přerozdělování mezi současnou a budoucí spotřebu a také přerozdělování důchodu a bohatství mezi skupiny a jednotlivce. V minulosti řešení těchto ekonomických otázek vycházelo z tradic, náboženství a zvyků. Postupem doby se však vytvořily dva základní systémy, příkazový a tržní, a každý z nich k řešení dané problematiky přistupoval poněkud odlišně. Tržní systém je z hlediska alokace zdrojů dlouhodobě nejlepší, nejefektivnější a nejvýkonnější. Cílem fungování obou systémů bylo dosažení určitého optima. Stát již navždy bude alespoň minimálně do ekonomiky zasahovat, přičemž důsledkem státních zásahů v oblasti ekonomiky je následně vznik a existence veřejného sektoru.

Hejduková (2015, s. 9) uvádí, že veřejný sektor hraje v oblasti veřejných financí důležitou roli, je reprezentován státem, který již ve 30. letech 20. století začal nabývat kromě zákonodárné a správní funkce také funkci ekonomickou. Stát je tudíž možné označit za aktivní ekonomický subjekt v České republice a veřejný sektor je částí národního hospodářství, která obsahuje aktivity vyvolané nedostatky tržního systému. Hlavním cílem veřejného sektoru je realizace veřejných statků a při jejich produkci není možné stavět na přední místo ekonomický zisk. Díky veřejnému sektoru tak stát v praxi ovlivňuje základní makroekonomické veličiny, což vede ke zmírnění regionálních rozdílů. Lajtkepová (2013, s. 11-12) doplňuje, že veřejný sektor je v současné době významnou součástí ekonomického systému vyspělých zemí světa, přičemž obrovský rozvoj zaznamenal po skončení 2. světové války.

Jedním z nejdůležitějších nástrojů veřejné politiky jsou veřejné finance. Jde o nástroj, kterým stát zásadním způsobem zasahuje do ekonomického prostředí, přičemž veřejné finance lze chápat teoreticky i prakticky. V posledních letech již dokázaly veřejné finance překročit v České republice práh akademické půdy a teoretických debat a postupně se tak staly jedním z nejvíce frekventovaných pojmů české veřejnosti. Dle Lajtkepové (2013, s. 5) je to naprosto pochopitelné, jelikož jsou skutečně „věcí veřejnou“ a provází celý život člověka – každý člověk

totiž musí platit daně, žije v určitém městě či obci apod. Proto si veřejné finance bezpochyby zaslouží pozornost. Je nutné si uvědomit, že veřejné finance disponují jak stránkou ekonomickou, tak stránkou politickou a jako mince mají tudíž dvě pevně spojené strany. Za každým vztahem veřejných financí je zapotřebí hledat nejenom čistě ekonomické úvahy, ale taktéž politická rozhodnutí, která jsou zde významná.

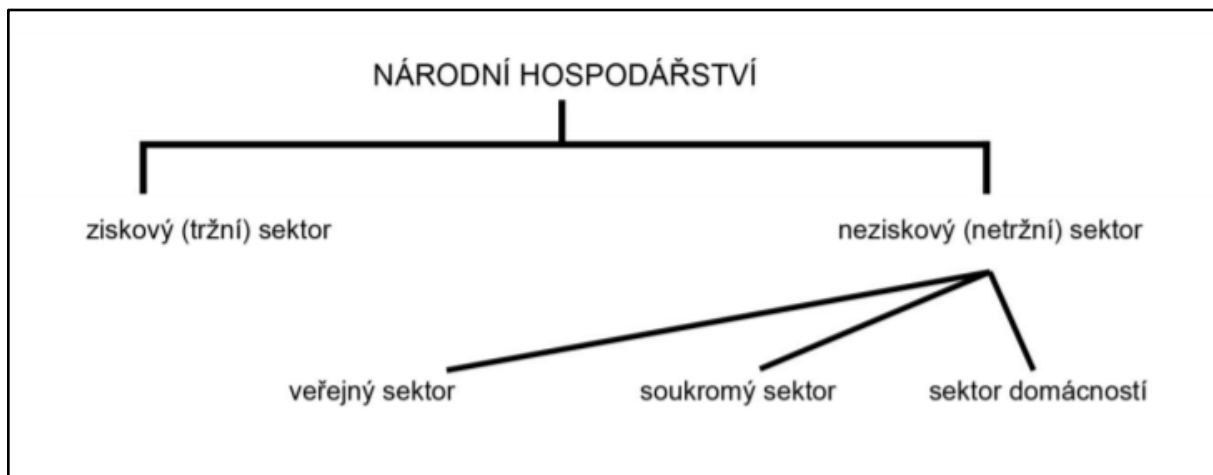
3.1 Veřejný sektor

Veřejný sektor je dle Pavláška a kol. (2009, s. 19-20) důležitou částí národního hospodářství, která v sobě zahrnuje aktivity vyvolané nedostatky tržního systému. Jeho hlavním cílem je uskutečnit veřejné statky, při jejichž realizaci není možné na první místo stavět zisk. Díky veřejnému sektoru tak stát zmírňuje regionální rozdíly a ovlivňuje základní makroekonomické ukazatele. Veřejný sektor je financován z veřejného rozpočtu, a proto musí podléhat veřejné kontrole. Je více než jasné, že rozsah veřejného sektoru není v jednotlivých zemích stejný a odvíjí se od ekonomických, politických a historických podmínek dané země. Ve většině případů se rozsah veřejného sektoru určuje dle celkového podílu veřejných výdajů na hrubém domácím produktu. Veřejný sektor je součástí smíšené ekonomiky a aktéři veřejného sektoru se rozhodují na základě tzv. veřejného zájmu. Ochrana a kol. (2010, s. 17) uvádí, že obsah pojmu „veřejný zájem“ je spíše normativní, kdy se pod tímto pojmem rozumí takový zájem, který odpovídá potřebám společnosti jako celku. Charakteristické znaky veřejného sektoru je možné shrnout do následujících bodů (Ochrana a kol., 2010, s. 17):

- jde o podsystém smíšené ekonomiky;
- je spravován veřejnou správou, která je tvořena státní správou a samosprávou;
- existují zde dva základní druhy institucí, a to jsou státní instituce a samosprávné instituce;
- existuje zde veřejné vlastnictví, a to v podobě státního vlastnictví a vlastnictví samosprávy;
- kritériem rozhodování v oblasti veřejného sektoru je veřejný zájem;
- financování veřejných aktivit je uskutečňováno ze soustavy veřejných rozpočtů.

Lajtkepová (2013, s. 11-12) uvádí, že veřejný sektor se řídí specifickými principy rozhodování, kdy nehraje klíčovou roli nikdy čistě ekonomická úvaha, tedy jinými slovy vztah nabídky, poptávky a tržní cena, ale je nutné zaměřit pozornost především na kolektivní vyjednávání občanů, které probíhá prostřednictvím politického procesu. Veřejný sektor je tudíž tou částí národního hospodářství, který zabezpečuje produkci veřejných statků pro obyvatelstvo, a to mimo trh a na neziskovém principu, dále je veřejný sektor financován z prostředků rozpočtové soustavy a je řízen veřejnou správou. Hejduková (2015, s. 9-10) doplňuje, že veřejný sektor je možné členit na jednotlivé resorty, které tvoří následně jeho strukturu. Mezi ty nejdůležitější patří školství, zdravotnictví, obrana, kultura, sociální péče, bezpečnost, justice, ochrana životního prostředí apod. Dostí specifické postavení mezi resorty veřejného sektoru má veřejná správa, prostřednictvím které probíhá řízení veřejného sektoru. Peková a kol. (2008, s. 29-31) doplňuje, že existence veřejného sektoru je důsledkem selhání trhu, přičemž selhání soukromého sektoru následně vede k rozvoji veřejného sektoru. Za poslání veřejného sektoru autorka označuje zabezpečení veřejných statků pro občany a napravování či odstraňování dalších důsledků tržního selhávání (tzv. negativní externality). Funkce veřejného sektoru definuje hospodářská politika, stejně jako jeho priority a úkoly. Na Obrázku 1 je znázorněno členění národního hospodářství dle principu financování.

Obrázek 1 Členění národního hospodářství dle principu financování

Zdroj: Rektořík, 2010, s. 25.

Je nutné se zmínit také o příčinách existence veřejného sektoru. V rámci ekonomického trhu dochází dle Hejdukové (2015, s. 10-11) k celé řadě různých problémů, přičemž mezi ty nejvíce závažné patří bezpochyby neefektivní alokace zdrojů. Pro smíšenou ekonomiku jsou typické zásahy do ekonomiky, které jsou zdůvodňovány příčinami tržního selhání, jako je nedokonalá konkurence, veřejné statky, externality, asymetrické informace či nejistota. Podstata tržních selhání se odvíjí od skutečnosti, že jednotlivé subjekty, které se na trhu nachází, nedokáží jednat koordinovaně a nedosahují tudíž efektivních výstupů. Veřejné statky jsou dle autorky statky kolektivní spotřeby, které vykazují následující rysy – nezmenšitelnost a nevylučitelnost, kdy nikomu není možné spotřebu daného statku fakticky odepřít. Mezi veřejné statky patří např. obrana, právo, bezpečnost aj. Lajtkepová (2013, s. 13-14) dodává, že v případě veřejných statků panuje rovnost jejich spotřeby, což znamená, že spotřeba jednoho spotřebitele nikterak nesnižuje spotřebu druhého spotřebitele.

3.2 Veřejné finance

Veřejný sektor rozhoduje dle Ochrany a kol. (2010, s. 11) o alokaci značné části disponibilních zdrojů společnosti, a proto je oblast jeho financování aktuálním praktickým a teoretickým problémem veřejného sektoru. Aktuálnost tohoto problému je dána různými faktory, přičemž jedním z nich je např. fakt, že sektor tvoří určitý podsystém smíšené ekonomiky a produkuje nebo zabezpečuje veřejné statky a veřejné služby. O rozsahu jejich poskytování poté rozhoduje veřejná politika. Je nutné zmínit, že mezi veřejnou politikou a veřejnými financemi existuje systémové propojení, kdy jsou veřejné finance nástrojem, který slouží k finančnímu krytí cílů veřejné politiky, přičemž obsah a cíle veřejné politiky do jisté míry podmiňují zaměření, obsah a cíle veřejných financí. Informace, které souvisí s monitorováním cílů rozpočtové politiky je zapotřebí vnímat jako zdroj pro hodnocení celkové účinnosti rozpočtové politiky. Díky analýzám příjmové a výdajové stránky veřejných rozpočtů je možné získat informace, které vypovídají o sociálně-politickém zaměření veřejné politiky. Veřejná politika je nejenom nástrojem vládní politiky, která slouží k řízení společnosti, ale také prostředkem veřejné kontroly v oblasti financování veřejného sektoru.

Je více než jasné, že k tomu, aby bylo možné veřejný sektor efektivně financovat, je nutné mít dle Ochrany a kol. (2010, s. 11-14) k dispozici funkční finanční teorii veřejného

sektoru. Financování veřejného sektoru je totiž rozhodováním, které se týká veřejných financí. Jelikož k tomu dochází v rámci veřejného sektoru, klíčovým nástrojem jsou zde nástroje veřejné volby. Smyslem financování v oblasti veřejného sektoru je rozpočtově krýt cíle veřejné politiky. Rozpočtovou politiku lze vnímat jako určitý druh veřejné politiky, prostřednictvím které je uskutečňováno financování sektorových politik, přičemž rozpočtovou politiku zásadním způsobem ovlivňuje daňový systém a systém sociálních dávek. Problematika veřejného sektoru je předmětem zkoumání celé řady vědních disciplín, přičemž jednou z nich je finanční teorie, která je zaměřena na financování ve veřejném sektoru a roli aktérů veřejného sektoru z hlediska veřejných financí.

Lajtkepová (2013, s. 16) veřejné finance definuje jako peněžní vztahy, které jsou provázány s tvorbou, rozdělováním a použitím peněžních fondů souvisejících s činností veřejných institucí. V praxi jsou peněžní fondy označovány jako rozpočty. Důležitou charakteristikou veřejných financí je to, že na jedné straně tohoto vztahu se nachází stát či město, obec, kraj, a na straně druhé se nachází jiný subjekt, jako je firma, občan či to může být opět stát. Veřejné finance jsou označovány také jako „studium role vlády v ekonomice“, kdy je nutné odpovědět na to, kdy a jak má vláda (stát) v rámci ekonomiky intervenovat. Veřejné finance plní současně roli tzv. korekčního nástroje cílů veřejných politik, v tom smyslu, že realistická veřejná politika se opírá o analýzu dostupnosti veřejných financí, a to jak o reálnost získávání zdrojů na straně veřejných příjmů, tak i o jejich optimální alokaci na straně veřejných výdajů. Pavlásek a kol. (2009, s. 20-21) uvádí, že veřejné finance jsou klíčovým činitelem, který má vliv na existenci, rozsah a fungování veřejného sektoru.

U veřejných financí se obvykle uvádějí tři jejich charakteristické principy:

- **nenávratnost**, při zaplacení poplatníkem zákonem stanovené platby (např. daně, cla, poplatky atd.) nevzniká nárok na její vrácení v jakékoliv podobě a tato platba se stává součástí zdrojů financování rozpočtových transferů,
- **neekvivalence**, v oblasti veřejných financí spočívá v tom, že mezi příjmy, které plynou do veřejných rozpočtů od různých subjektů (např. ve formě daní, poplatků a cel) a výdaji, které tyto subjekty z veřejných rozpočtů čerpají, neexistuje přímá vazba (tzn., že subjekty nikdy nedostanou stejnou výši, kterou odvedly),

- **nedobrovolnost**, souvisí se skutečností, že zdroje příjmů veřejných financí jsou vybírány na základě právních předpisů a subjekty jsou tak nuceny tyto platby odvádět.

Hejduková (2015, s. 3-4) zmiňuje, že v užším slova smyslu je možné veřejné finance označit za finanční vztahy, které vznikají v souvislosti s činností státu, jelikož stát disponuje dosti zvláštním postavením mezi ostatními ekonomickými subjekty a může tak ovlivňovat rozhodování a chování ostatních subjektů trhu. Klíčové aspekty veřejných financí je možné shrnout do těchto základních bodů (Hejduková, 2015, s. 3):

- jde o peněžní vztahy, kde jedním ze subjektů je stát;
- je zde rozhodováno na základě veřejné volby;
- důležitou roli zde hraje veřejný sektor a kolektivní záležitosti;
- veřejný zájem se nachází v popředí těchto vztahů;
- uspokojují potřeby veřejnosti.

Dále je nutné zmínit, že veřejné finance jsou moderním pojmem, který slouží k označení specifických finančních vztahů a operací vznikajících mezi veřejnou správou a ostatními subjekty. Jsou nedílnou součástí veřejného sektoru a z hlediska vědních disciplín jsou zařazeny do finanční teorie, ekonomické teorie a finanční teorie veřejného sektoru. Hejduková (2015, s. 4-6) uvádí, že ekonomie veřejného sektoru patří mezi nejrychleji rostoucí obory teoretické a aplikované ekonomie. Maaytová a kol. (2015, s. 20) uvádí, že termín „veřejné finance“ je nutné vnímat ze dvou úhlů pohledu. Zaprvé je možné tímto pojmem označit praktické činnosti, které souvisí s financováním veřejného sektoru. Problémy veřejného financování jsou však také objektem vědeckého zkoumání, a proto v druhém případě jsou veřejné finance vědní disciplínou. Veřejné finance mohou být jak praxí, tak teorií. Veřejné finance, co by vědní disciplína, spadají do systému věd o společnosti a ve svém obsahu se tak zabývají společenskými problémy. V praxi veřejných politik disponují problémy v rámci veřejných financí normativní povahou.

Z hlediska veřejných financí je podstatné věnovat pozornost také tzv. článkům veřejných financí – jde ve své podstatě o veřejné rozpočty, kam spadá státní rozpočet, rozpočty územní samosprávy, rozpočty veřejných organizací, rozpočty státních účelových fondů aj. Veškeré články veřejných financí plní funkce státu, jsou nedílnou součástí veřejného sektoru a mají

určité vazby na ostatní subjekty. Dle toho, jaké příjmy a výdaje veřejných financí ovlivňují ekonomiku, plní následně veřejné finance určité funkce, které spolu navzájem úzce souvisí. V případě veřejných financí lze hovořit o následujících funkcích (Pavlásek, 2009):

- alokační funkce – zajišťování veřejných statků, které není možné distribuovat prostřednictvím tržního mechanismu, přičemž užitek z veřejných statků plyne každému, pro koho je tento statek dostupný; stát prostřednictvím veřejných rozpočtu financuje jednotlivé oblasti veřejného sektoru;
- stabilizační funkce – jde o důsledek makroekonomických příčin selhání trhu, kdy stát ovlivňuje základní ekonomické cíle za účelem dosažení ekonomické stability; k tomu slouží nástroje fiskální politiky;
- distribuční funkce – přerozdělování důchodů prostřednictvím daňového systému; tato funkce je zajišťována systémem přímých daní a transferových výdajů a řeší oblast spravedlnosti v rámci přerozdělování příjmů, výdajů a bohatství ve společnosti.

3.3 Veřejná volba

Teorie veřejné volby se ve svém obsahu dle Maaytové (2015, s. 6-7) zabývá zkoumáním způsobu, kterým jsou uskutečňována rozhodnutí týkající se alokace zdrojů a redistribuce příjmů a dále zkoumá to, jak je politický proces využíván k definování množství a služeb nabízených vládou. Je nutné si uvědomit, že zatímco v soukromém sektoru o alokaci zdrojů rozhoduje trh a cenový mechanismus, v případě veřejného sektoru je to politický proces. Termín „veřejná volba“ je tak používán ve dvou základních významech – teorie, která analyzuje rozhodování o veřejných záležitostech; uplatnění postupů veřejné volby v praxi veřejného sektoru. „*Teorie veřejné volby je často označována jako analýza kolektivního rozhodování. Studuje procesy, které vedou k tvorbě kolektivních rozhodnutí jako součtu individuálních preferencí. Veřejná volba se proto zajímá nejen o samotné fungování rozhodovacích mechanismů (zejména efektivnosti variantních hlasovacích mechanismů), ale i o chování zainteresovaných jednotlivců a skupin.*“ (Malý a kol., 2012, s. 5). Maaytová (2015, s. 6-7) doplňuje, že hlavním tématem veřejné volby je politické chování a politické rozhodování, a to za použití ekonomických metod. Všeobecně je tak teorie veřejné volby vnímána jako ekonomická analýza řízení státu. Teorie veřejné volby tak ve svém obsahu navzájem spojuje oblast ekonomie a politologie.

3.4 Zásady finančního řízení ve veřejném sektoru

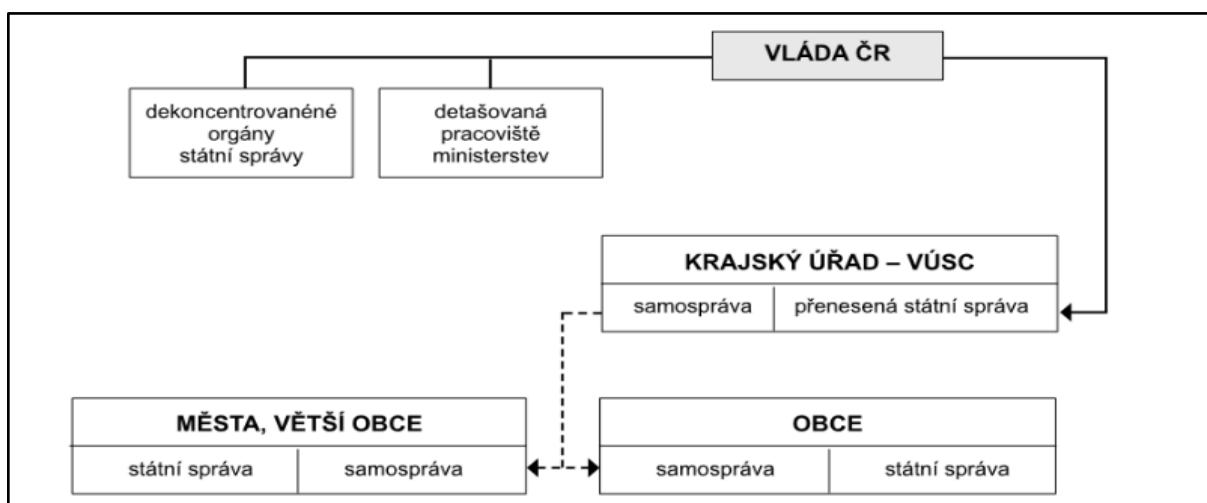
Finanční řízení je ekonomický termín, který je zaměřen na efektivnost fungování příslušné organizace a používá řadu různých nástrojů. Hlavní zásady finančního řízení v rámci veřejného sektoru se dle Otrusinové a Kubičkové (2011, s. 8-9) odvíjí od principu tzv. 3E – Economy, Efficiency, Effectiveness, což je souhrnně označováno jako výkonnost organizace. „Economy“ lze vymezit jako hospodárnost, tedy jinými slovy co nejnižší vynaložení prostředků při dodržení odpovídající kvality. Jde o kritérium hodnocení na vstupu, které je založeno na principu dělat věci správně. „Effectiveness“ je účelnost dosahování cílů, kdy jde o dosažení potřebných výstupů. Jedná se o vztah mezi cíli a výstupy, který je založený na principu „dělat správné věci“. „Efficiency“ je efektivnost či účinnost, která prezentuje míru dosahovaných výsledků. Jde tudíž o kritérium hodnocení vztahu mezi vstupy a výstupy, které se odvíjí od principu „dělat věci správnou cestou“. Je více než jasné, že při posuzování všech hledisek, tedy efektivnosti, hospodárnosti a účelnosti, je nutné postupovat vždy komplexně, což znamená, že např. při analýze hospodárnosti či efektivnosti je zapotřebí posoudit však také alespoň rámcově účelovost, která disponuje principiálním významem. Koncepce modelu „3E“ je v oblasti veřejné správy základem pro veškeré řízení v rámci financí a výkonu. S finančním řízením úzce souvisí termín „finanční hospodaření“, což je bezchybné dodržování právních předpisů a obecných pokynů – jedná se o všeobecně platné právní předpisy, daňové zákony apod.

3.5 Rozpočtová politika územních samosprávných celků

Územní samospráva je uvedena v Ústavě ČR a vykonává veřejnou správu na území, které je menší než stát. Je nutné zmínit, že Česká republika je členěna na obce, které lze označit za základní územní samosprávné celky, a na kraje, které jsou tzv. vyššími územními samosprávnými celky. Územní samosprávné celky lze definovat jako územní společenství občanů, které mají právo na samosprávu. Obec je vždy nedílnou součástí vyššího územního samosprávného celku, přičemž vytvořit či naopak zrušit vyšší územní samosprávný celek je možné, avšak jen na základě ústavního zákona. Obce i kraje jsou samostatně spravovány zastupitelstvem. Je zapotřebí zmínit, že územní samosprávné celky patří mezi veřejnoprávní korporace, které mají vlastní majetek a hospodaří na základě svého rozpočtu. Stát sice může do činnosti územních samosprávných celků zasahovat, ale pouze v okamžiku, kdy to vyžaduje

ochrana zákona. „Dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) v platném znění je obec základním územním samosprávným společenstvím občanů, tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Je veřejnoprávní korporací a má vlastní majetek. Vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývající. Pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů, při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem.“ (Provazníková, 2015, s. 15) Na Obrázku 2 je uvedena struktura veřejné správy v České republice, která je platná od roku 2003.

Obrázek 2 Struktura veřejné správy v ČR

Zdroj: Provazníková, 2015, s. 29.

Provazníková (2015, s. 9-10) uvádí, že problematika financování územních samospráv je poměrně novou disciplínou, která se neustále vyvíjí, přičemž o jejím velkém významu vypovídá fakt, že rozpočty územních samosprávných celků patří mezi nejpočetnější skupinu veřejných rozpočtů v České republice a značně se tak podílí na veřejných příjmech a výdajích. Efektivní systém územní samosprávy je významný nejenom z hlediska ekonomického, ale také společenského. V praxi se lze setkat s členěním systému územní správy na 3 typy (Provazníková, 2015, s. 12):

- **Angloamerický systém**, který vznikl v Anglii a ve kterém mají územní samosprávné orgány výlučné postavení v nižších správních jednotkách. Tento systém tedy neužívá dělení na státní správu a samosprávu. Je založený pouze na samosprávě (Velká Británie, Irsko);

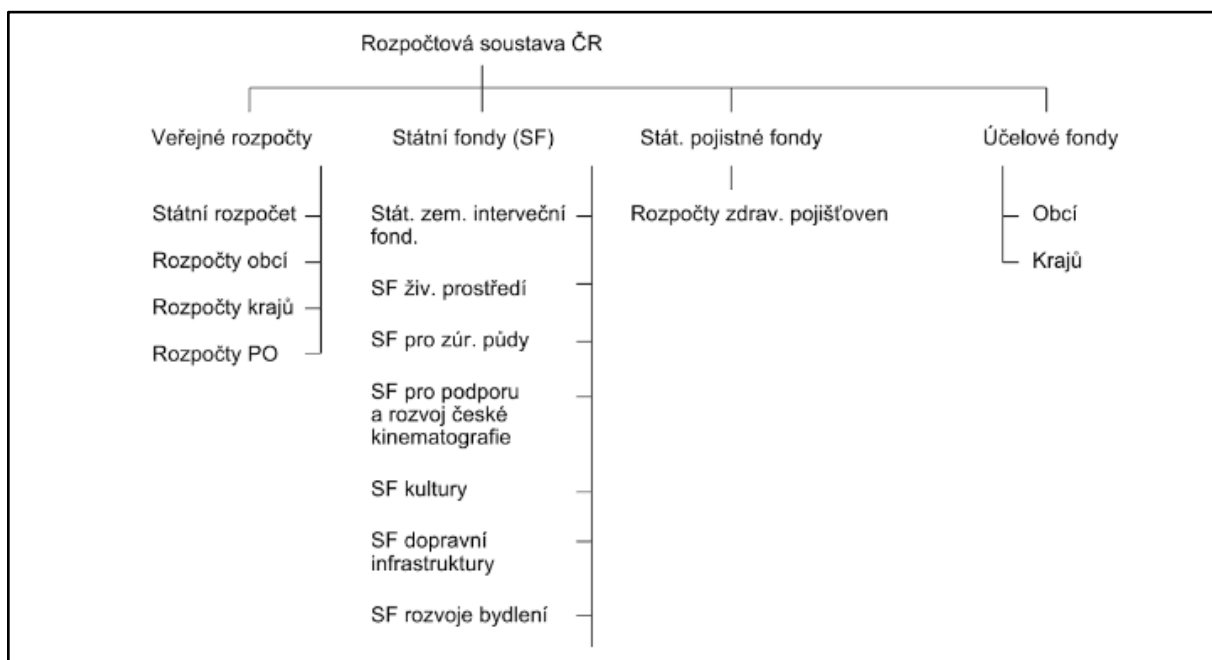
- **Francouzský** (kontinentální, dvoukolejný) **system**, vznikl ve Francii za Velké francouzské revoluce. Státní správa a samospráva jsou od sebe odděleny. Na nižší správní úrovni fungují vedle sebe zcela nezávisle orgány víceúrovňové územní samosprávy a státní správy v podobě tzv. dekoncentrátů (decentralizované orgány státní správy). Tento typ je typický pro Francii;
- **Smišený** (středoevropský) **system**, ve kterém orgány samosprávy (územně samosprávné celky) vykonávají samosprávu v rámci samosprávné (vlastní) působnosti a zároveň státní správu v rámci přenesené působnosti (ČR, Německo, Rakousko).

Je tudíž více než jasné, že územní samospráva, její funkce a úloha v oblasti veřejné správy, prochází neustálým vývojem, který je úzce provázán s vývojem úlohy státu. Územní samospráva je dle Provozníkové (2015, s. 16) určitá forma veřejné vlády a veřejné správy, přičemž umožňuje samostatné spravování veřejných věcí, přičemž každý stupeň územního samosprávného celku je vytyčen geograficky. V České republice existuje dvouúrovňový systém územní samosprávy. V Ústavě České republiky je zakotveno její členění na základní a vyšší územní samosprávné celky. Vyšší územní samosprávné celky představují kraje, základní územní samosprávné celky představují obce. V případě územní samosprávy není možné hovořit o hierarchické struktuře, tedy o nadřízenosti a podřízenosti, jelikož každý územní samosprávný celek disponuje svými vlastními kompetencemi, do kterých ostatní územní celky nemohou zasahovat (má právo samostatně hospodařit, nakládat se svým majetkem a samostatně rozhodovat o svých záležitostech). V České republice byl zvolen tzv. spojený model veřejné správy, tzn., že obce a kraje vykonávají vedle samostatných působností také státní správu v přenesené působnosti – výkon státní správy delegované státem formou zákona na orgány základních územních samosprávných celků. Výkon samostatné i přenesené působnosti územních samosprávných celků je podroben dozorové a kontrolní činnosti státu, jejímž cílem je zajištění efektivního fungování veřejné správy v České republice a zejména souladu výkonu těchto působností se zákonem a v případě působnosti přenesené rovněž s jinými (podzákonými) právními předpisy.

3.5.1 Rozpočtová soustava

Rozpočtová soustava zahrnuje nejenom soustavu veřejných rozpočtů a mimorozpočtových fondů, ale taktéž instituce, které tvoří, rozdělují, využívají a kontrolují veřejné finance na jednotlivých vládních úrovních. Je nutné připomenout, že veřejné finance slouží k financování netržních aktivit, které jsou zajišťovány prostřednictvím veřejného sektoru. V rámci veřejných financí převažuje nenávratná forma finančních vztahů a prostřednictvím rozpočtové soustavy dle Hejdukové (2015, s. 27-28) dochází následně k přerozdělování příjmů a výdajů v rámci společnosti. V rámci finanční teorie a ani praxe není obsah rozpočtové soustavy jednoznačný. I přesto je možné definovat základní pojetí rozpočtové soustavy – rozpočtová soustava jako soustava veřejných rozpočtů; rozpočtová soustava jako soustava orgánů a institucí, které zajišťují hladký chod veřejných financí. První pojetí rozpočtové soustavy se odvíjí od toho, že rozpočtová soustava je tvořena souhrnem veřejných rozpočtů a soustavou rozpočtových vztahů v rámci rozpočtové soustavy. Druhé pojetí definuje rozpočtovou soustavu jako soustavu rozpočtových orgánů a institucí, které se zabývají tvorbou, rozdělením a užitím veřejných rozpočtů a dále kontrolují taktéž jejich plnění. Na Obrázku 3 je znázorněno základní schéma rozpočtové soustavy v České republice.

Obrázek 3 Rozpočtová soustava ČR

Zdroj: Černoهورský a Teplý, 2011, s. 281.

Hejduková (2015, s. 27) dále hovoří o tom, že v souhrnu je možné rozpočtovou soustavu definovat jako soustavu veřejných rozpočtů a rozpočtových vztahů, které mezi nimi existují, a soustavu rozpočtových orgánů a institucí.

3.5.2 Rozpočet a rozpočtový výhled

V rámci soustavy veřejných rozpočtů jsou dle Provazníkové (2015, s. 57) na úrovni územních samosprávných celků sestavovány rozpočty obcí či krajů, tedy tzv. územní rozpočty. Za základní nástroj finančního hospodaření územních samosprávných celků je možné dle zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, označit roční rozpočet, který vychází z rozpočtového výhledu. Obsahem každého rozpočtu jsou všeobecně dle Hradeckého (2008, s. 126-127) peněžně vyjádřené údaje o budoucnosti. Rozpočet je nutné vnímat jako tokovou veličinou, přičemž na příslušném příjmovém a výdajovém účtu se nenachází nikdy stav rozpočtových příjmů a výdajů, jelikož v rámci rozpočtového období jsou hrazeny z došlých příjmů výdaje. Během rozpočtového období tak v praxi vzniká určitý nesoulad, a to mezi vývojem příjmů a vývojem výdajů příslušného rozpočtu. Rozpočet lze charakterizovat také jako bilanci, která bilancuje příjmy a výdaje za příslušné rozpočtové období. Rozpočty územních samosprávných celků jsou decentralizovanými peněžními fondy, ve kterých jsou obsaženy příjmy, které obec (kraj) získá na základě přerozdělování v rámci rozpočtové soustavy, tak příjmy, které jsou generovány vlastní činností, a ty se následně přerozdělují na financování veřejných a smíšených statků. Decentralizovaným je proto, že o něm rozhoduje samostatně územní samosprávný celek, i když vazby územních rozpočtů a státního rozpočtu jsou poměrně úzké. Územní rozpočet je vytvořen, přerozdělen a používán s využitím neekvivalentního, nenávratného a nedobrovolného financování (tyto tři principy již byly vysvětleny v části 1.2 Veřejné finance), což je typické pro všechny veřejné rozpočty.

Otrusinová a Kubíčková (2011, s. 13-14) uvádí, že rozpočet územního samosprávného celku je finančním plánem, kterým se řídí financování činnosti územních samosprávných celků po dobu 1 roku. Rozpočtový rok je tudíž v tomto případě shodný s kalendářním rokem, obsahuje přehled příjmů a výdajů, je sestavován jako vyrovnaný (zpravidla), ale v některých případech může být schválen také jako přebytkový, pokud jsou určité příjmy daného roku určeny k použití

až v následujících letech či jsou určeny pro splácení jistiny z úvěrů předchozích let. Schodkový rozpočet lze schválit pouze v okamžiku, kdy je schodek možné uhradit:

- finančními prostředky z minulých let;
- smluvně zabezpečenou půjčkou, úvěrem nebo návratnou finanční výpomocí apod.

Co se týče rozpočtového výhledu, jde o pomocný nástroj územních samosprávných celků, který je určený dle Otrusinové a Kubíčkové (2011, s. 13-14) ke střednědobému finančnímu plánování rozvoje jeho hospodářství. Je sestavován na dobu 2 až 5 let, a to na základě uzavřených smluvních vztahů a přijatých závazků. Rozpočtový výhled obsahuje souhrnné údaje, které vypovídají o příjmech a výdajích, finančních zdrojích a potřebách v oblasti dlouhodobě realizovaných záměrů. Provazníková (2015, s. 73-74) doplňuje, že až do roku 2000 neměly územní samosprávné celky povinnost sestavovat střednědobou a ani dlouhodobou rozpočtovou prognózu a na tento stav zareagoval až zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Tento zákon od roku 2001 uložil obcím a krajům povinnost sestavit taktéž rozpočtový výhled, nikoliv pouze roční rozpočet. Rozpočtový výhled je dnes nástrojem, který využívají i ty nejmenší obce, přičemž obce si mohou zvolit míru detailnosti v rámci členění rozpočtového výhledu.

3.5.3 Příjmy a výdaje územního samosprávného celku

Základní funkcí příjmů veřejných financí je zabezpečení dostatečného množství finančních prostředků, které lze následně použít na krytí veřejných výdajů. Hejduková (2015, s. 59-60) uvádí, že stát, územní samosprávné celky a další články veřejných financí ke své činnosti potřebují dostatečné množství financí, protože v opačném případě nejsou schopny plnit svojí funkci. Všeobecně veřejné příjmy souvisí s přerozdělováním a rozdělováním důchodů, disponují nenávratnou formou a tvoří ucelenou soustavu finančních vztahů. Struktura a samotná podstata veřejných příjmů je určována ekonomickým a společenským systémem a funkcemi, který veřejný sektor naplňuje. Příjmy veřejných financí člení rozpočtová skladba. Dle Otrusinové a Kubíčkové (2011, s. 14) patří mezi základní příjmy rozpočtu územních samosprávných celků:

- příjmy z vlastní činnosti;

- příjmy z vlastního majetku a majetkových práv;
- příjmy ze správní činnosti, a to včetně příjmů z výkonů státní správy;
- příjmy z ekonomické činnosti právnických osob;
- výnosy z místních poplatků;
- dotace ze státního rozpočtu, státních fondů a z krajů;
- výnosy daní či podíly na nich;
- přijaté peněžní dary a příspěvky aj.

Příjmy mohou být rozděleny z hlediska druhu na příjmy vlastní a přijaté dotace. Vlastní příjmy se dělí na daňové, nedaňové a kapitálové (Peterová, 2014, s. 14).

Daňové příjmy, které tvoří největší část příjmů rozpočtů, mohou být (Schneiderová, 2014, s. 62-68):

- daně z příjmů, zisku a kapitálových výnosů;
- daně a poplatky z vybraných činností a služeb, např. poplatky za uložení odpadu na pozemku obce, poplatky za komunální odpad atd.;
- místní poplatky z vybraných činností a služeb, např. poplatek ze psů, poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt, poplatek ze vstupného atd.;
- majetkové daně;
- ostatní daňové příjmy – nerozúčtované, neidentifikovatelné a nezařaditelné příjmy do jiných položek.

Nedaňové příjmy jsou příjmy, které neplynou z nějaké povinnosti uložené zákonem, ale z určité aktivity obce nebo jiných subjektů ve prospěch obce. Nedaňové příjmy jsou (Schneiderová, 2014, s. 74-88):

- příjmy z vlastní činnosti;
- příjmy z pronájmu majetku;
- výnosy z finančního majetku – dividendy, kursové rozdíly, úroky;
- příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatní nedaňové příjmy;
- přijaté splátky půjčených prostředků.

Kapitálové příjmy jsou různého charakteru a zpravidla nedochází k jejich pravidelnému opakování. Mají spíše dlouhodobý charakter. Kapitálové příjmy jsou např. (Schneiderová, 2014, s. 90):

- příjmy z prodeje dlouhodobého majetku a ostatní kapitálové příjmy.

Co se týče veřejných výdajů, dle Hejdukové (2015, s. 62) napomáhají plnit funkce státu, veřejného sektoru a veřejných financí. Jde o vztahy rozdělování a užití veřejných rozpočtů a mimorozpočtových fondů v rámci rozpočtové soustavy, kdy se jedná ve většině případů o nenávratné přerozdělování finančních prostředků z veřejných rozpočtů, a to dle přesně vytyčených zásad a pravidel. Z dlouhodobého hlediska je možné veřejné výdaje členit na alokační, redistribuční a stabilizační, přičemž toto členění odpovídá funkcím veřejných financí. Dle plánovatelnosti je možné výdaje členit na plánované a neplánované, z makroekonomického hlediska poté na výdaje na nákup zboží a služeb a na transferové výdaje apod. Výdaje jsou v tomto případě ovlivňovány celou řadou různých faktorů, jako např. faktory ekonomické, demografické, politické, sociální apod. Výdaje rozpočtu územních samosprávných celků tvoří (Otrusínová a Kubíčková, 2011, s. 14-15):

- úhrady závazků, které vyplývají z plnění povinností uložených zákonem, jako jsou některé daně, odvody, poplatky, sankce za porušení povinností stanovených zákonem. Úhrady těchto výdajů jsou vždy prvořadě;
- splátky přijatých úvěrů, půjček a návratných výpomocí a jistiny vlastních dluhopisů jejich vlastníkům;
- výdaje na vlastní činnost, jedná se o výdaje na péči o majetek a jeho rozvoj;
- výdaje spojené s výkonem státní správy plynoucí z přenesené působnosti. Na úhradu těchto výdajů sice dostávají územní samosprávné celky příspěvky, avšak nepokryjí veškeré výdaje a musí zbytek hradit ze svých vlastních prostředků;
- úhrady závazků, které vychází z již uzavřených smluvních vztahů v oblasti hospodaření;
- úhrady úroků z přijatých úvěrů a půjček;
- výdaje na emisi vládních dluhopisů;

- ostatní výdaje, které souvisí s působností obce/kraje, a to včetně darů, dotací a příspěvků.

Výdaje se také dělí z hlediska druhu na běžné a kapitálové (Peterová, 2014, s. 16). Pro účely rozpočtové skladby se běžnými výdaji rozumí neinvestiční výdaje, tedy jiné výdaje než na pořízení dlouhodobého majetku; a neinvestiční transfery znamenají poskytnutí peněžních prostředků určených na neinvestiční výdaje. Investiční výdaje jsou výdaje na pořízení věcí a práv dlouhodobého majetku (Schneiderová, 2014, s. 101).

Běžné výdaje se skládají z (Schneiderová, 2014, s. 101-143):

- platy a ostatní platby za provedenou práci;
- povinné pojistné placené zaměstnavatelem;
- neinvestiční nákupy a související výdaje, např. nákup spotřebního materiálu jako jsou potraviny, oděvy a ochranné pomůcky;
- úroky a ostatní finanční výdaje;
- nákup paliv a energií;
- nákup služeb, např. nájemné, poštovní služby, služby telekomunikací;
- ostatní nákupy, např. výdaje na opravy, cestovné;
- poskytnuté zálohy, jistiny a výdaje související s neinvestičními transfery.

Schneiderová (2014, s. 144-154) dělí kapitálové výdaje na:

- investiční nákupy a související výdaje, např. pořízení dlouhodobého majetku;
- nákup akcií a majetkových podílů;
- investiční transfery podnikatelským subjektům, neziskovým organizacím a některé další platby rozpočtům;
- investiční převody vlastníkům fondům a obyvatelstvu;
- investiční půjčené prostředky.

3.5.4 Rozpočtový proces

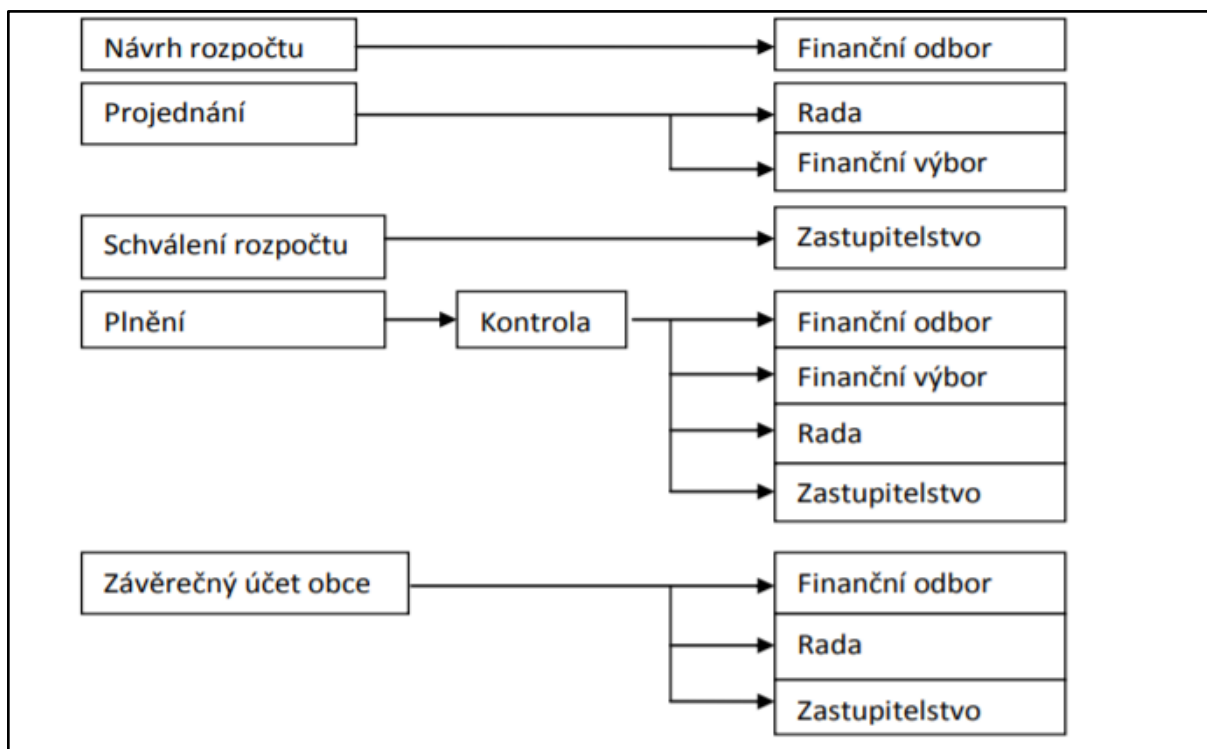
Rozpočtový proces je dle Provazníkové (2015, s. 70-71) souhrn činností, které jsou nutné k řízení hospodaření územních samosprávných celků v rámci příslušného rozpočtového období. Zatímco se v České republice rozpočet, což je základ finančního hospodaření obce (kraje), sestavuje na 1 kalendářní rok, rozpočtový proces je mnohem delší – cca 1,5 až 2 roky. Rozpočtový proces je možné rozdělit do několika etap – analýza minulosti a vytyčení priorit pro dané rozpočtové období, projednání rozpočtu a jeho schválení, kontrola plnění rozpočtu, přehled o skutečném plnění rozpočtu a kontrola, aktualizace programu rozvoje a rozpočtového výhledu. Tvorba návrhu rozpočtu a podkladů pro jeho sestavení je v kompetenci výkonného orgánu obce (kraje), tedy ve většině případů finančního odboru. Je nutné zmínit, že vlastní návrh rozpočtu by měl v praxi vycházet z analýzy hospodaření min. 2 roky zpět, kdy jednotlivé odbory musí návrh svého rozpočtu rozdělit na příjmy, kapitálové výdaje a běžné výdaje. Pravidla pro sestavování rozpočtu vyjadřují základní rozpočtové zásady, kterými jsou:

- každoroční sestavování a schvalování – sestavení návrhu rozpočtu projednávají výkonné orgány, přičemž schválení rozpočtu je již v pravomoci zastupitelstva, kdy zastupitelé musí schválit závazné ukazatele, které se rozepisují dle rozpočtové skladby;
- reálnost a pravdivost – kvalita rozpočtu se odvíjí od reálnosti jeho splnění, od co možná nejpřesnějšího a správného odhadu jeho příjmové a výdajové stránky;
- účelovost – rozpočtové prostředky z přijatých dotací EU, ze státního rozpočtu, ze státních fondů, z rozpočtu kraje nebo z uzavřených smluv mohou být použity pouze k účelům, pro které byly určeny;
- úplnost a jednotnost rozpočtu – dáno rozpočtovou skladbou dle vyhlášky Ministerstva financí o rozpočtové skladbě č. 323/2002 Sb.;
- dlouhodobá vyrovnanost – u sestavování rozpočtu by mělo převládat úsilí o vyrovnané hospodaření, tak aby výdaje odpovídaly příjmům. Když výdaje převyšují příjmy, jedná se o deficitní (schodkový) rozpočet. Pokud příjmy převyšují výdaje, jedná se o přebytkový rozpočet.

- publicita – informovanost veřejnosti o hospodaření s veřejnými financemi, které by mělo být průhledné, transparentní a efektivní; požadavek publicity je v českém právním řádu vyjádřen v zákoně č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, a v navazující vyhlášce Ministerstva vnitra č. 515/2020 Sb., dle kterých každý tzv. povinný subjekt (typicky státní orgány, územní samosprávné celky a jejich orgány a veřejné instituce) je povinen ve svém sídle a svých úřadovnách zveřejnit na místě, které je všeobecně přístupné, informace o svém rozpočtu; v případě územně samosprávných celků se tak děje obvykle na úřední desce a na webových stránkách; zásada publicity je realizována také aplikací MONITOR, což je veřejný informační systém Ministerstva financí, který zveřejňuje rozpočtové a účetní informace ze všech úrovní státní správy i samosprávy.
- efektivnost a hospodárnost – obce musí s rozpočtovými prostředky v rámci rozpočtového procesu hospodařit efektivně a hospodárně.

Na Obrázku 4 jsou znázorněny fáze rozpočtového procesu.

Obrázek 4 Fáze rozpočtového procesu

Zdroj: Provažníková, 2015, s. 72

3.6 Analýza hospodaření obce

Na základě výsledků, které byly získány z finančního hospodaření minulých, i budoucích let je nutné sestavit finanční analýzu. Otrusinová a Kubíčková (2011, s. 110-112) uvádí, že finanční analýza je důležitá pro každou organizaci, a to bez ohledu na její právní formu či zdroje financování. Ve veřejném sektoru však vykazuje určitá specifika. Je nutné si uvědomit, že již existence organizací veřejného sektoru je založena na základním pilíři financování, tedy na rozpočtu. Nástroje finanční analýzy musí plně respektovat specifikace územních samosprávných celků, kdy výkonnost je vhodné posuzovat vzhledem k nadefinovaným cílům. Proto je nutností určité finanční ukazatele municipálních organizací modifikovat. Za základ finanční analýzy je zde možné definovat jasné vymezení toho, které výstupní informace je zapotřebí na základě finanční analýzy získat. Finanční analýza musí splňovat požadavek aplikovatelnosti, účelnosti a informační efektivity a je důležitá pro zkvalitnění finančního rozhodování na úrovni každého článku územní samosprávy. Nejedná se pouze o analýzu minulého hospodaření, ale také odhalení pozitivních a negativních faktorů, které hospodaření ovlivnily. Finanční analýza je tudíž podkladem pro volené a výkonné orgány územní samosprávy při jejich rozhodování z hlediska budoucnosti a zároveň se jedná o významný nástroj účinné kontroly. Analýza finanční situace a finanční stability subjektu veřejného sektoru v komparaci s finanční analýzou podnikatelského sektoru disponuje celkem 2 rovinami, a těmi jsou (Otrusinová a Kubíčková, 2011, s. 111):

- hodnocení, který ze subjektů je schopen efektivnějším způsobem zajistit určitý produkt;
- analogie v rámci měření a rozboru dílčích aspektů efektivity při respektování odlišných cílů subjektů veřejného a soukromého sektoru.

Mezi nejčastěji používané ukazatele v rámci hodnocení finanční analýzy patří (Otrusinová a Kubíčková, 2011, s. 96):

- ukazatelé rentability (výnosnosti) – poměrování zisku s jinou vstupní veličinou, a to tak, aby bylo možné posoudit míru, ve kterém přinesly veličiny zhodnocení;
- ukazatelé likvidity – měření schopnosti organizace uspokojit běžné závazky;

- ukazatelé zadluženosti – identifikace míry, v jaké se na financování subjektu podílejí jiné subjekty, na základě čehož je možné následně posoudit míru rizika, kterému je organizace při dané struktuře cizích a vlastních zdrojů vystavena;
- ukazatelé aktivity – měření intenzity prostředků v rámci činnosti subjektu.

3.6.1 Ukazatelé aktivity

Ukazatelé aktivity dle Kubíčkové a Otrusinové (2011, s. 106-108) hovoří o relativní vázanosti peněžní formy majetku v jednotlivých nepeněžních formách aktiv. Jde o intenzitu využití jednotlivých forem majetku, kterou lze vyjádřit ve formě doby obratu, což je doba vázanosti peněz v určité formě aktiva, tak ve formě rychlosti obratu, tedy počtu obrátek za vytyčený časový interval. Při hodnocení subjektů ve veřejném sektoru jsou doporučovány následující ukazatele aktivity (Otrusinová a Kubíčková, 2011, s. 114):

Vzorec 1 Výpočet míry vázanosti stálých aktiv na výnosech

$$\text{Míra vázanosti stálých aktiv na výnosech} = \frac{\text{stálá aktiva}}{\text{výnosy celkem}}$$

Známa také jako doba obratu stálých aktiv, vypovídá o tom, jak velká část stálých aktiv se obrátí v ročních výnosech, resp. jak rychle se stálá aktiva obnoví z dosažených ročních výnosů. Výsledná hodnota vyjadřuje počet let, za který by se stávající objem stálých aktiv obrátil v objemu výnosu daného roku (Otrusinová a Kubíčková, 2011, s. 114).

Vzorec 2 Výpočet doby obratu pohledávek

$$\text{Doba obratu pohledávek} = \frac{\text{pohledávky} \times 360}{\text{výnosy celkem}}$$

Ukazatel vypovídá o tom, jak dlouho je majetek podniku vázán ve formě pohledávek, respektive, za jak dlouho jsou pohledávky v průměru splaceny (Růčková, 2011, s. 61).

3.6.2 Ukazatelé rentability

Ukazatelé rentability (výkonnosti) prezentují výkonnost subjektu, tedy účinnost používaných prostředků a prováděné činnosti ve vztahu k tvorbě souhrnné cílové výstupní

veličiny – zisku. Všeobecně se rentabilita dle Otrusinové a Kubičkové (2011, s. 97) vypočítá jako poměr mezi dosaženými výsledky činnosti a vynaloženými prostředky na tuto činnost. Výsledkem je odpověď na to, kolik jednotek výstupu přinesla 1 jednotka vstupu. V případě veřejného sektoru je rentabilita dosti diskutovaným problémem, jelikož municipální jednotky v rámci své hlavní činnosti uskutečňují také činnost doplňkovou. Cílem municipálních jednotek není zisk, ale vyrovnané hospodaření za současného poskytování co nejkvalitnějších služeb občanům. V případě veřejného sektoru je tak vhodné používat ukazatel rentability pouze v případě doplňkové (hospodářské) činnosti a u hlavní činnosti upravené ukazatele rentability, které sice využívají k porovnání hodnot peněžní prostředky, ale na místě vstupu se nachází údaje o požadovaném efektu vstupu vložených prostředků, viz vzorec 3.

Vzorec 3 Výpočet rentability hospodářské činnosti

$$\text{Rentabilita} = \frac{\text{Výnosy z hospodářské činnosti}}{\text{Náklady hospodářské činnosti}}$$

3.6.3 Ukazatelé likvidity

Zajištění likvidity je dle Otrusinové a Kubičkové (2011, s 99-101) jedním z klíčových úkolů finančního řízení organizace. Hodnocení likvidity tak prezentuje stav zajištění úhrady závazků. Skladba a konstrukce ukazatelů likvidity se v praxi liší a díky tomu, že k jejich výpočtu je nutné využít data účetních výkazů, umožňují komparaci v čase a v prostoru, avšak detailní hodnocení likvidity vyžaduje důslednou analýzu, která vychází z podrobných údajů a propočtů. Analýzu likvidity je možné uskutečnit na základě analýzy absolutních dat či naopak prostřednictvím poměrových ukazatelů. Na úrovni absolutních dat jsou zde základem data z finančních výkazů, která je nutné posoudit dle jejich vývoje (horizontální analýza rozvahy) či naopak z hlediska struktury (vertikální analýza rozvahy). Prostřednictvím poměrových ukazatelů je poměřováno to, čím je možné platit s tím, co je nutné platit. Z hlediska rozsahu prostředků je možné hovořit o 3 typech likvidity (Otrusinová a Kubičková, 2011, s. 100-102):

- běžná likvidita;
- pohotová likvidita;
- peněžní likvidita.

Běžná likvidita

Běžná likvidita se používá nejčastěji k posuzování likvidity a za prostředky, které lze využít k úhradě závazků, považuje všechna oběžná aktiva. Oběžná aktiva zahrnují všechny prostředky pracovního kapitálu a k nim lze přiřadit taktéž přechodná, tedy ostatní aktiva. Krátkodobé závazky obsahují jak krátkodobé závazky z obchodního styku, tak krátkodobé úvěry a výpomoci a přechodná (ostatní) pasiva. Níže je uveden výpočet běžné likvidity.

Vzorec 4 Výpočet běžné likvidity

$$\text{Běžná likvidita} = \frac{\text{Oběžná aktiva (celkem)}}{\text{Krátkodobé závazky}}$$

Jedná se o podíl oběžných aktiv a krátkodobých závazků. Používá ho i Monitoring hospodaření obcí MF ČR. Obec je označována za rizikovou, vykáže-li nižší hodnotu než 1. Hodnota menší jak 1 znamená, že obec musí dofinancovávat své závazky nejen z oběžných aktiv, ale také např. z prodeje dlouhodobého majetku. Optimální hodnota by se měla pohybovat v rozmezí 1,5 – 2,5 (Vodáková, 2013, s. 119). Takže pokud je ukazatel např. 2,5, znamená to, že krátkodobé likvidní prostředky kryjí krátkodobé závazky dvaapůlkrát.

Pohotová likvidita

Pohotová likvidita dle Otrusinové a Kubíčkové (2011, s. 102) z objemu oběžných aktiv vyloučí nejméně likvidní položky, což jsou v tomto případě zásoby. Vzorec 5 prezentuje výpočet pohotové likvidity.

Vzorec 5 Výpočet pohotové likvidity

$$\text{Pohotová likvidita} = \frac{\text{Oběžný majetak} + \text{ostatní aktiva} + \text{zásoby}}{\text{Krátkodobé závazky}}$$

Pohotová likvidita bývá označování jako likvidita 2. stupně a její hodnoty by měly nabývat hodnot 1 – 1,5 (Růžičková, 2011).

Peněžní likvidita

Peněžní (okamžitá) likvidita je nejvíce přesným a nejvíce přísným ukazatelem schopnosti úhrady závazků. Je zde poměřován celý objem krátkodobého finančního majetku a krátkodobých závazků, viz vzorec 6.

Vzorec 6 Výpočet peněžní likvidity

$$\text{Peněžní likvidita} = \frac{\text{Krátkodobý finanční majetek}}{\text{Krátkodobé závazky}}$$

Jedná se o podíl krátkodobého finančního majetku, tvořeného zejména penězi v hotovosti, prostředky na bankovních účtech a krátkodobými cennými papíry určenými k obchodování, šeky a krátkodobých závazků. Optimální hodnota je v rozmezí 0,1 až 0,7 (Otrusinová a Kubíčková 2011, s. 102).

3.6.4 Ukazatelé zadluženosti

Ukazatelé zadluženosti jsou nazývány velmi často jako ukazatelé finanční struktury a dle Otrusinové a Kubíčkové (2011, s. 104-106) prezentují situaci v rámci využití cizích zdrojů. Lze hovořit o ukazatelích zadluženosti, které vyjadřují podíl cizích zdrojů, a ukazatelích dluhové schopnosti, které měří schopnost organizace pokrýt náklady spojené s využitím cizího kapitálu. Při sledování zadluženosti se vychází z rozvahy a z výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu. Zvolené ukazatele zadluženosti mají následující podobu:

Vzorec 7 Výpočet věřitelského rizika

$$\text{Ukazatel věřitelského rizika} = \frac{\text{cizí zdroje}}{\text{celková pasiva (aktiva)}}$$

Používá Monitoring hospodaření obcí MF ČR, do celkové sumy aktiv zahrnuje i aktiva příspěvkových organizací, kalkuluje s brutto hodnotou aktiv a stanoví optimální podíl na 25 % a méně.

Vzorec 8 Výpočet koeficientu samofinancování

$$\text{Koeficient samofinancování} = \frac{\text{vlastní kapitál}}{\text{celková pasiva (aktiva)}}$$

Udává, v jaké míře se vlastní kapitál podílí na financování celkových aktiv. Je to doplňkový ukazatel k celkové zadluženosti. Součet těchto dvou ukazatelů by měl dát dohromady číslo 1. Obec a věřitelé preferují, aby byl koeficient vyšší než ukazatel celkové zadluženosti. Pak by bylo riziko nesplácení půjček nižší. Pokud by byl koeficient roven jedné, znamenalo by to, že obec k financování svých aktiv využívá pouze vlastní kapitál (Vodáková, 2013, str. 122).

Vzorec 9 Výpočet finanční páky

$$\text{Ukazatel finanční páky} = \frac{\text{celková pasiva (aktiva)}}{\text{vlastní kapitál}}$$

Účelem finanční páky je zvyšovat míru výnosnosti vlastního kapitálu. Použití cizího kapitálu působí jako páka, pomocí které se zvedá výnosnost vlastního kapitálu, zároveň s tím se však zvyšuje i jeho rizikovost. Finanční páka je založena na faktu, že cizí kapitál je obvykle levnější než vlastní kapitál.

Vzorec 10 Výpočet podílu cizího kapitálu na vlastním kapitálu

$$\text{Ukazatel podílu cizího kapitálu na vlastním kapitálu} = \frac{\text{cizí zdroje}}{\text{vlastní kapitál}}$$

Míra zadluženosti bývá zajímavá např. pro banky, které se rozhodují, zda poskytnou úvěr či nikoliv. U ukazatele je důležité sledovat, zda se podíl cizích zdrojů v čase snižuje či zvyšuje.

Vzorec 11 Výpočet míry finanční samostatnosti

$$\text{Míra finanční samostatnosti} = \frac{\text{vlastní kapitál}}{\text{cizí zdroje}}$$

Vyjadřuje, kolik Kč vlastního kapitálu připadá na 1 Kč cizího kapitálu. Hodnoty by se měly pohybovat okolo jedné, při hlubším zkoumání je třeba se zaměřit na výnosnost celkových aktiv.

Vzorec 12 Výpočet ukazatele dluhové služby

$$\text{Ukazatel dluhové služby} = \frac{\text{dluhová služba}}{\text{příjmy celkem}} \times 100$$

Je jedním z monitorujících ukazatelů Ministerstva financí ČR. Vyjadřuje, kolik procent ze svých příjmů obec vynakládá k úhradě svých dluhů a jejich příslušenství. Hodnota by neměla přesáhnout 30 %.

V případě finanční analýzy municipálních jednotek se dále nejčastěji hovoří dle Otrusínové a Kubíčkové (2011, s. 115) o ukazateli finanční samostatnosti (vlastní kapitál / celková pasiva), ukazateli věřitelského rizika (cizí kapitál / celková pasiva), míře zadlužení vlastního kapitálu (cizí kapitál / vlastní kapitál) a míře oddlužení (cash flow / cizí kapitál). V případě ukazatelů dluhové schopnosti je možné se setkat i s ukazatelem úrokového krytí, s ukazatelem stavu kapitalizace nebo třeba se zadlužeností na jednoho obyvatele (prostý podíl dlouhodobých závazků a počtu obyvatel).

4 Analytická část

Objem disponibilních finančních prostředků ve veřejném rozpočtu má vliv na celkovou výkonnost ekonomiky. Rozpočet je finanční plán města a měl by být jistě dodržen. Je totiž více než jasné, že k tomu, aby mohla obec plnit jednotlivé úkoly, které vyplývají ze samostatné a přenesené působnosti, musí disponovat určitými finančními prostředky. Rozpočet je ve své podstatě páteří finančního systému na úrovni státu a taktéž na úrovni územní samosprávy. I v případě územní samosprávy totiž platí, že finanční zdroje jsou vždy ve vztahu k potřebám omezené. Objem a struktura potřeby územní samosprávy je ovlivněna státem a taktéž samotnou územní samosprávou. Rozpočet je dále důležitým finančním nástrojem pro plnění funkcí na úrovni obce či kraje.

4.1 Charakteristika města Mohelnice

Město Mohelnice (2020a) se nachází v Olomouckém kraji a žije zde cca 9.200 obyvatel, přičemž rozloha města činí 46,21 km². Součástí města je celkem sedm místních částí: Křemačov, Květín, Libivá, Podolí, Řepová, Studená Loučka a Újezd. Město se nachází v úrodné kotlině a je obklopeno horami. Jde o důležité město v rámci regionu, které vyniká především moderním průmyslem. Mezi největší společnosti působící v Mohelnici patří společnost Hella Autotechnik Nova, s. r. o., která zaměstnává cca 3 100 zaměstnanců a dále společnost Siemens, s. r. o., která zaměstnává cca 2 000 zaměstnanců.

Dopravní infrastruktura

I přesto, že se jedná o menší město, je Mohelnice z hlediska silniční sítě významným dopravním uzlem. Mohelnice je ve směru na Olomouc a odtud dále na Ostravu a Brno napojena dálnicí D35 na páteřní dálniční síť ČR. Směrem na západ pak trasa z Mohelnice směrem na Hradec Králově a dále na Prahu pokračuje již jen jako silnice I. třídy č.35. Přes Mohelnici tedy vede tzv. alternativní cesta z Čech na Moravu k dálnici D1. Další důležitou hlavní komunikací, která prochází Mohelnicí, je silnice I. třídy č.44. Silnice I/44 začíná v Mohelnici a směřuje na Šumperk, Jeseník a dále k polským hranicím. Z hlediska železniční dopravy Mohelnice není tak významným dopravním uzlem, nicméně město leží na železničním tranzitním koridoru spojujícím Prahu s Ostravou, tedy přímo na zřejmě nejvýznamnější vlakové trase v ČR.

Občanská vybavenost

Městem Mohelnice jsou zřízeny jako příspěvkové organizace 2 mateřské školy a 2 základní školy. Absolventi základních škol si mohou z místních středních škol zvolit mezi Střední průmyslovou školou elektrotechnickou a Obchodní akademií nebo Střední školou technickou a zemědělskou Mohelnice. V Mohelnici se také nachází Odborné učiliště a Praktická škola Mohelnice. V Mohelnici jsou tedy zahrnuty všechny stupně vzdělání, kromě toho nejvyššího – vysokoškolského.

I když v Mohelnici není vybudované zdravotnictví v nejširším rozsahu, zdravotní služby jsou kvalitní a na vysoké profesionální úrovni. Nachází se zde vysoká úroveň zdravotnictví a dostačující počet lékařských ordinací, nicméně nejvyšší úroveň zdravotnictví – nemocnice zde chybí. Obyvatelé města Mohelnice mohou zvolit dvě nejbližší města, kam do nemocnice dojíždět. Jedním je okresní město Šumperk, kde se nachází Nemocnice Šumperk a druhou možností je krajské město Olomouc, kde se nachází kromě Fakultní nemocnice také Vojenská nemocnice. Jako příspěvková organizace města Mohelnice je zřízen Domov pro seniory a pečovatelská služba Mohelnice.

Ve městě se nachází Obvodní oddělení Policie České republiky Mohelnice. Městská policie není zřízena. Mohelnici je zřízena také organizační složka Jednotky sboru dobrovolných hasičů, která zajišťuje nejen požární ochranu, ale také ostatní záchranné práce.

O sportovní a kulturní vyžití se město stará prostřednictvím své obchodní společnosti Mohelnické kulturní sportovní centrum, s. r. o. Jejím posláním je naplňovat kulturní a sportovní potřeby obyvatel města provozováním kulturního domu, infocentra, krytého bazénu a zajištění chodu Mohelnické televize a Mohelnického zpravodaje. Organizační složka města Mohelnice – Městská knihovna Mohelnice zapůjčuje knihy a časopisy, e-knihy a také audioknihy, poskytuje bibliografickou informační službu, meziknihovní výpůjční službu, pořádá besedy a soutěže pro děti a mládež. Město Mohelnice se zásadním způsobem také podílí na financování sportu na svém území, koordinuje a podporuje pořádání sportovních akcí ve prospěch města, resp. svých občanů, a kontroluje efektivnost vynaložených veřejných zdrojů. K významným organizacím, které působí ve městě Mohelnice a zabývají se mimo jiné i sportovní činností převážně dětí a mládeže, patří Dům dětí a mládeže Magnet Mohelnice, dále fotbalový klub FK Mohelnice, T. J. Sokol Mohelnice p. s., a florbalový klub FBC Mohelnice, z. s.

V samotném městě Mohelnice je také dostupná veškerá běžná technická infrastruktura, tedy pochopitelně rozvody elektřiny, vody i plynu, kanalizace, čistírna odpadních vod, dále teplovod, pokrytí mobilním signálem i kabelovými komunikačními rozvody. Ve městě funguje separace a svoz odpadu a sběrný dvůr. V místních částech majících charakter odloučených osad pak chybí splašková kanalizace, jejíž vybudování se prozatím plánuje jen v části Újezd. Místní části se také musí celkem pochopitelně obejít bez teplovodu.

Politická situace

Poslední volby do komunálního zastupitelstva proběhly ve dnech 5. a 6. října roku 2018. Občané Mohelnice měli možnost volit ve 13 volebních okrscích. O přízeň voličů se ucházelo 9 stran či hnutí. Drtivé vítězství si připsalo místní uskupení Mohelnická demokracie, která se 42,1 % hlasů obsadilo v mohelnickém zastupitelstvu nadpoloviční počet mandátů (11 z 21 možných). Druhé místo patří hnutí ANO 2011, které s 14,57 % hlasů obsadilo v zastupitelstvu 3 křesla. Třetí místo s 2 mandáty patří koalici Společně pro město, ta od občanů získala 10,56 % hlasů. Strany KDU-ČSL (6,53 % hlasů), KSČM (6,02 %), Změna je možná (5,36 %), ČSSD (5,34 %), ODS (5,11 %) získaly po 1 mandátu. Volební účast v komunálních volbách v Mohelnici činila 43,78 %. Během současného volebního období nedošlo v uskupení Mohelnická demokracie k žádnému rozkolu nebo „přeběhnutí“ některého zastupitele, tedy vítězná strana si nadále udržuje v zastupitelstvu nadpoloviční většinu, což jí umožňuje hladce prosazovat veškeré své záměry.

4.2 Analýza hospodaření města Mohelnice

Město Mohelnice (2020b) je spravováno zastupitelstvem, což je nejvyšší orgán v rámci samostatné působnosti, přičemž členové zastupitelstva jsou voleni občany každé čtyři roky ve volbách do obecních zastupitelstev. Výkonným orgánem města je Rada města, která se musí ze své činnosti zodpovídat zastupitelstvu. Pravomoc a činnost Rady města vychází ze zákona č. 128/2000 Sb., o obcích. Radu členů tvoří celkem osm členů a jednání rady jsou neveřejná. V současné době je starostou města Ing. Pavel Kuba. Schvalování rozpočtu města je v kompetenci zastupitelstva. Je důležité zmínit, že rozpočet je pro město nástrojem k prosazování svých zájmů a potřeb a slouží tudíž k rozvoji města jako celku a dále

k prosazování zájmů obyvatel. Na hospodaření města má vliv struktura jeho majetku, daně a také přijaté dotace, přičemž je zapotřebí uvést, že rozpočet má vliv na ekonomický potenciál města. Město Mohelnice hospodaří v souladu se zákonem č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, a to v zájmu zdravých a také udržitelných financí. Proto by neměla nikdy velikost dluhu k rozvahovému dni překročit 60 % příjmů za poslední 4 roky. Finanční hospodaření vychází ze zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, a řídí se kromě rozpočtu také tzv. střednědobým výhledem. Rozpočtový výhled města Mohelnice (2020c) je střednědobý finanční plán hospodaření města a obsahuje informace o příjmech a výdajích, dlouhodobých závazcích a pohledávkách a o dlouhodobých záměrech města a zdrojích financování. Jde taktéž o ekonomický nástroj města. Tabulka 1 prezentuje rozpočtový výhled města v letech 2015 až 2019. Je nutné zmínit, že predikce daňových příjmů vychází z prognóz ministerstva financí, přičemž plnění nedaňových příjmů město plánovalo s opatrností, kdy je nutné brát v potaz zkušenosti z minulých let.

Tabulka 1 Rozpočtový výhled města, 2015 až 2019 (v tis. Kč)

MOHELNICE	2015	2016	2017	2018	2019
Příjmy					
Daňové příjmy	115 167	116 319	117 482	119 244	121 033
Nedaňové příjmy	14 000	14 140	14 281	14 496	14 713
Kapitálové příjmy	25 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Přijaté dotace	15 000	15 150	15 302	15 531	15 764
Příjmy celkem	169 167	146 609	148 065	150 271	152 510
Výdaje					
Běžné výdaje	157 686	129 121	136 298	131 432	142 774
Kapitálové výdaje	3 520	3 520	2 760	1 510	1 510
Výdaje celkem	161 206	132 641	139 058	132 942	144 284
Financování					
Uhrazené splátky dl. půjček	-7 961	-13 967	-13 873	-11 471	-8 225
Financování celkem	-7 961	-13 967	-13 873	-11 471	-8 225
Saldo rozpočtu	-7 961	-13 967	-13 873	-11 471	-8 225

Zdroj: město Mohelnice, 2020c; vlastní zpracování

Po skončení kalendářního roku město sestaví vždy tzv. závěrečný účet, který prezentuje informace o ročním hospodaření města. Jde tedy o výsledek celoročního hospodaření města, který obsahuje plnění rozpočtu příjmů a výdajů v členění dle rozpočtové skladby. Závěrečný účet musí nejdříve schválit zastupitelstvo města. Projednání závěrečného účtu je uzavřeno vyjádřením v podobě souhlasu či naopak nesouhlasu s výhradami. Pokud jsou uvedeny výhrady, město musí přijmout opatření, která jsou zapotřebí k nápravě zjištěných chyb a nedostatků. V rámci následující části je pozornost zaměřena na hospodaření města v letech 2015 až 2019.

4.2.1 Analýza příjmů

Struktura rozpočtových příjmů má vliv na míru finanční soběstačnosti města. V případě města Mohelnice je struktura rozpočtových příjmů následující:

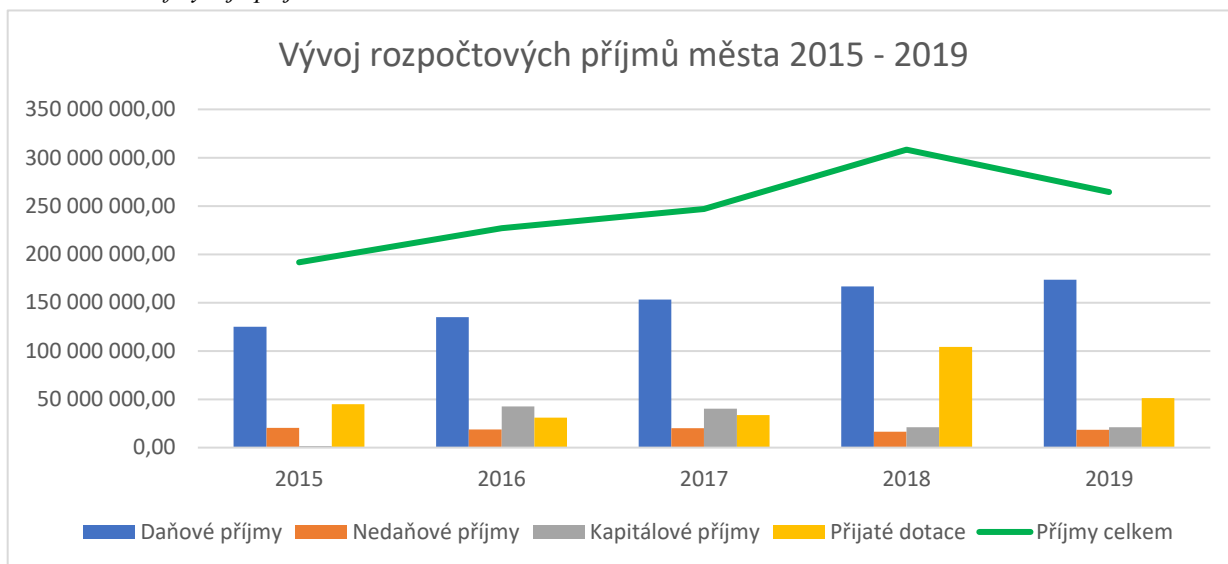
Tabulka 2 Vývoj rozpočtových příjmů v letech 2015 až 2019 (v tis. Kč)

MOHELNICE	2015	2016	2017	2018	2019
Příjmy					
Daňové příjmy	124 888	134 894	153 148	166 694	173 607
Nedaňové příjmy	20 350	18 599	20 086	16 349	18 498
Kapitálové příjmy	1 588	42 437	40 167	21 058	21 077
Přijaté dotace	44 924	31 098	33 562	104 212	51 323
Příjmy celkem	191 750	227 028	246 963	308 313	264 505

Zdroj: město Mohelnice, 2020c; vlastní zpracování

Obrázek 5 zobrazuje vývoj celkových příjmů města za stejné období graficky. Z grafu je patrné, že nejvyšších příjmů dosáhlo město v roce 2018, kdy došlo ke skokovému růstu přijatých dotací, a to především vlivem čerpání účelové investiční dotace ve výši přes 48 milionů Kč na revitalizaci autobusového nádraží. Naproti tomu nejmenších příjmů město dosáhlo v roce 2015, především kvůli absenci příjmů kapitálových, které v následujících letech vždy do městské pokladny přispívaly.

Obrázek 5 Graf vývoje příjmů města v letech 2015 až 2019

Zdroj: město Mohelnice, 2020c; vlastní zpracování

Daňové příjmy

Daňové příjmy jsou jedním z klíčových zdrojů příjmů obcí v České republice a tvoří největší část rozpočtových příjmů také v případě města Mohelnice. Ve všech sledovaných letech se podílí na celkových příjmech ve výši cca 60 %. Právní úprava daňových příjmů je uvedena v zákoně č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům. Daňové příjmy města tvoří příjmy ze sdílených daní (zejména daň z příjmů ze závislé činnosti, daň z příjmů fyzických a právnických osob, daň z přidané hodnoty, daň z nemovitých věcí a dále taktéž místní a správní poplatky). Největší podíl na daňových příjmech města Mohelnice má daň z přidané hodnoty, s odstupem následují daň ze závislé činnosti s daní z příjmů právnických osob. Zatímco příjem z DPH i z daně ze závislé činnosti kontinuálně rostou s tím, jak ve sledovaném období rostla ekonomika státu a mzdová hladina, příjem z daně z příjmu právnických osob spíše stagnuje. V katastru města Mohelnice ve sledovaném období nedošlo k zaznamenání hodné změně v počtu či velikosti právnických osob, tedy stagnující příjem daně z příjmu PO navzdory rostoucí ekonomice je dán patrně daňovou optimalizací existujících subjektů. Objemově následující kategorií jsou pak správní a místní poplatky, které u města Mohelnice korespondují s jeho velikostí, neboť tyto příjmy jsou dány především výběrem správních poplatků města jakožto obce s rozšířenou působností. Výběr poplatků pak v letech kolísá v závislosti na počtu

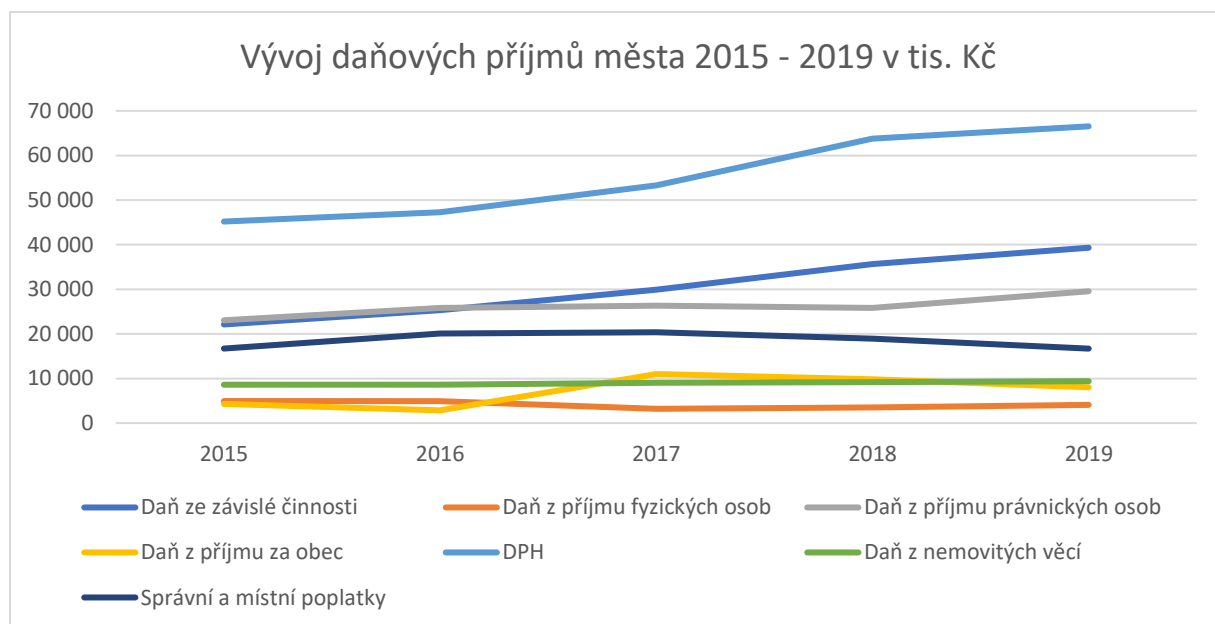
prováděných zpoplatněných úkonů. Příjmy z ostatních daní tvoří již menšinu z celkových příjmů a jsou kolísavé, v případě daně z nemovitých věcí pak jen velice mírně rostoucí, neboť místní koeficient této daně se nezvyšoval; dochází pouze k velice pozvolnému nárůstu poplatníků v souvislosti s novou výstavbou a s privatizací bytového fondu města. Následující tabulka a graf zobrazují stav a vývoj daňových příjmů.

Tabulka 3 Vývoj daňových příjmů v letech 2015 až 2019 (v tis. Kč)

MOHELNICE	2015	2016	2017	2018	2019
Daňové příjmy					
Daň ze závislé činnosti	22 107	25 337	29 918	35 626	39 316
Daň z příjmu fyzických osob	4 910	4 918	3 201	3 537	4 113
Daň z příjmu právnických osob	23 051	25 789	26 324	25 826	29 552
Daň z příjmu za obec	4 279	2 855	10 999	9 831	7 996
DPH	45 189	47 288	53 291	63 768	66 529
Daň z nemovitých věcí	8 634	8 608	9 053	9 162	9 401
Správní a místní poplatky	16 718	20 099	20 362	18 944	16 700
Daňové příjmy celkem	124 888	134 894	153 148	166 694	173 607

Zdroj: město Mohelnice, 2020c; vlastní zpracování

Obrázek 6 Graf vývoje daňových příjmů města v letech 2015 až 2019

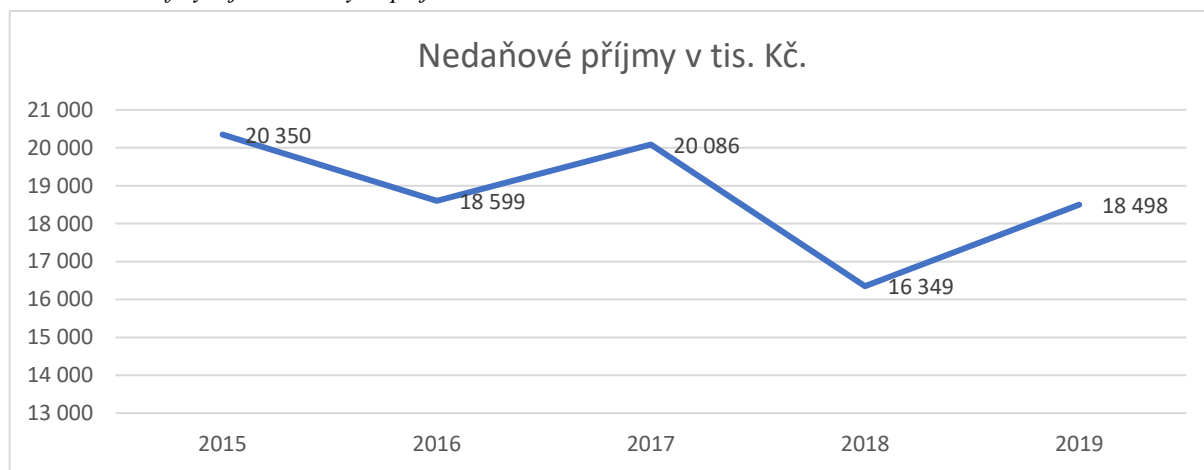

Zdroj: město Mohelnice, 2020c; vlastní zpracování

Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy tvoří primárně příjmy z vlastní hospodářské činnosti a v případě města Mohelnice se taktéž jedná o dosti významný příjem rozpočtu. Na celkových příjmech se nedaňové příjmy podílí max. cca 10,6 %. Nedaňové příjmy jsou konkrétně tvořeny nájmem z pozemků, nemovitých věcí, příjmů plynoucích ze služeb (pokuty, činnost hasičů, náklady řízení, věcná břemena aj.). Nejvyšší nedaňové příjmy je možné zaznamenat v roce 2015, což bylo dáno růstem příjmů z pronájmu pozemků a lesní půdy a prodejem krátkodobého majetku. V tomto roce také město drželo ve sledovaném období největší bytový fond, z jehož pronájmu plyne vysoká část nedaňových příjmů. V letech 2016 a 2017 došlo k odprodeji části bytového fondu a s tím poklesl příjem z pronájmů. V ostatních letech tedy měla úroveň nedaňových příjmů poklesnout, ale tento pokles byl částečně vyrovnán zvýšeným příjmem z uložených a vybraných pokut za přestupky v dopravě a aktualizací části nájemních smluv. V následujících letech lze předpokládat kolísavou výši nedaňových příjmů kolem úrovně roku 2019.

Obrázek 7 Graf vývoje nedaňových příjmů města v letech 2015 až 2019

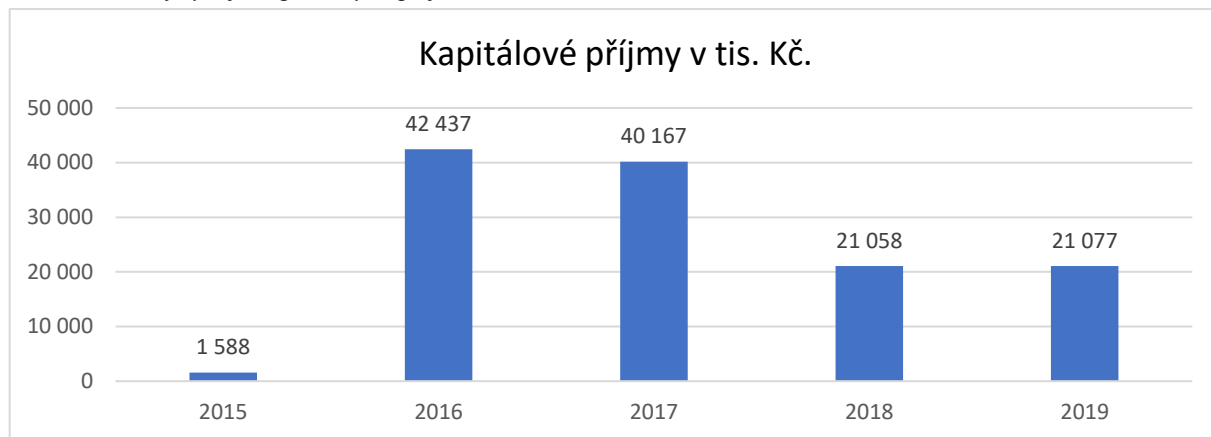
Zdroj: město Mohelnice, 2020c; vlastní zpracování

Kapitálové příjmy

Mezi rozpočtové příjmy města patří také kapitálové příjmy, které jsou zde tvořeny pouze příjmy z prodeje pozemků a nebytových prostor. V České republice obecně objem těchto příjmů postupně klesá, a to již od roku 1990. Jedná se o jednorázové a neopakované příjmy. Nejvyšší kapitálové příjmy město získalo v letech 2016 a 2017, kdy došlo k odprodeji podstatné části bytového fondu města v lokalitě Za Penzionem. Naopak nejnižší kapitálové příjmy byly v roce

2015, kdy došlo pouze k odprodeji několika pozemků a nebytových prostor. V roce 2018 město odprodalo stavební pozemky v lokalitě určené nově k výstavbě. V roce 2019 se městu podařilo prodat areál bývalé městské teplárny ESMO, zkrachovalé již v roce 2006.

Obrázek 8 Graf vývoje kapitálových příjmů města v letech 2015 až 2019

Zdroj: město Mohelnice, 2020c; vlastní zpracování

Přijaté dotace

Posledním zdrojem příjmů obce jsou přijaté dotace, což jsou běžné i kapitálové nenávratné a neopětné inkasované dotace a dary od jiných úrovní vlád či různých institucí. Přijaté dotace se na celkových rozpočtových příjmech podílí cca 21 % a jsou tak důležitým rozpočtovým příjmem. Město Mohelnice však není na přijatých dodacích závislé, neboť jeho vlastní příjmy v každém ze sledovaných let o několik desítek milionů Kč přesahují jeho běžné výdaje. Bez příjmů z dodací by však město muselo volit střídmejší investiční politiku, neboť k financování větších akcí by nemělo dostatek vlastních volných zdrojů, což by bylo třeba řešit úvěry, čímž by ale vzrostla dluhová zátěž města a jednotlivé investice by se prodražily o zaplacené úroky. Finanční nezávislosti obce je prezentována v Tabulce 4 – jde o podíl vlastních příjmů a celkových příjmů.

Tabulka 4 Finanční nezávislost obce

Finanční nezávislost obce	2015	2016	2017	2018	2019
Vlastní příjmy (tis. Kč)	146 826	195 930	213 401	204 101	213 182
Celkové příjmy (tis. Kč)	191 750	227 028	246 963	308 313	264 505
Finanční nezávislost (%)	76,57	86,30	86,41	66,20	80,60

Zdroj: město Mohelnice, 2020c; vlastní zpracování

Lze tedy konstatovat, že příjem z dotací patří mezi důležité příjmy městského rozpočtu. Město využívá dotace ke svému rozvoji a ke své činnosti – jde o investiční a neinvestiční dotace (účelové dotace). Zatímco neinvestiční dotace slouží k financování běžných výdajů města, investiční dotace mají charakter kapitálové dotace. Investiční dotace směřují tedy vždy na konkrétní projekt. Těmito projekty byly ve sledovaném období projekty spočívající především ve výstavbě a rekonstrukci dopravní infrastruktury a občanské vybavenosti, v rekonstrukci veřejného prostranství, v rekonstrukci historických budov a podobně. Neinvestiční dotace každoročně směřují v nejvyšším objemu na výkon státní správy, sociálně – právní ochranu dětí a na služby Domova pro seniory, ale v závěrečných účtech města lze dohledat i dotace k udržení akceschopnosti hasičské jednotky nebo jednorázové dotace na organizaci jednotlivých voleb a podobně. Přehled nejvyšších přijatých dotací města Mohelnice je uveden v Tabulce č. 5.

Tabulka 5 Přehled nejvyšších přijatých dotací (v tis. Kč)

Přijaté dotace v tis. Kč.	2015	2016	2017	2018	2019
Neinvestiční (pouze vybrané)					
Dotace na státní správu	14 481	14 639	15 631	16 279	18 380
Sociálně - právní ochrana dětí	2 530	1 985	2 504	2 426	3 203
Na služby Domova pro seniory	2 203	2 379	2 832	4 300	5 549
Celkem neinvestiční	26 918	24 534	25 391	28 088	37 420
Investiční (pouze vybrané)					
Park Pod hradbami a ulice Školní	4 873	-	-	-	-
Rekonstrukce Kostelního náměstí	6 703	-	-	-	-
Rekonstrukce kostelní věže	-	4 475	-	-	-
Cyklostezka Sportovní - Sadová	-	950	-	-	-
Cyklostezka Družstevní	-	-	7 522	-	-
Revitalizace rybníku v Podolí	-	-	454	-	-
Cyklostezka Libivá - Květín, Mírovka	-	-	-	8 617	-
Revitalizace autobusového nádraží	-	-	-	48 836	-
Bezpečnost dopravy	-	-	-	8 683	-
Sběrné středisko odpadu	-	-	-	8 048	-
DDM - rekonstrukce	-	-	-	-	7 903
Sběrný dvůr - výstavba	-	-	-	-	4 547
Hřiště u ZŠ Vodní	-	-	-	-	1 200
Celkem investiční	15 218	6 564	8 171	76 124	13 903
Přijaté dotace celkem	42 136	31 098	33 562	104 212	51 323

Zdroj: město Mohelnice, 2020c; vlastní zpracování

4.2.2 Analýza výdajů

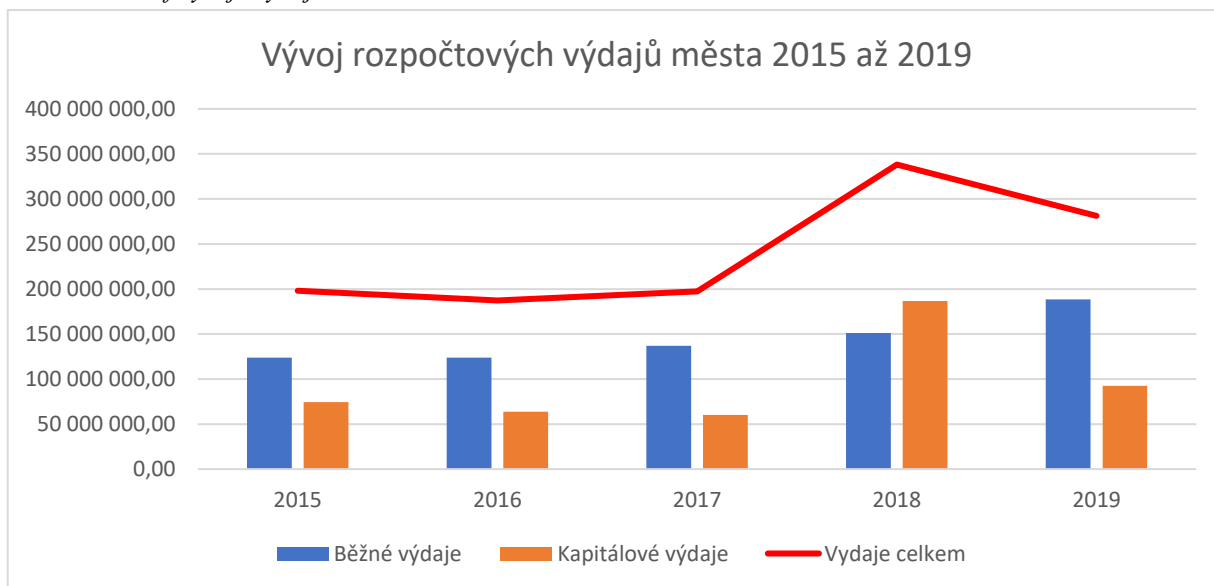
Je zapotřebí zmínit, že územní samospráva se v České republice značně podílí nejenom na zabezpečení, ale také na financování veřejných statků pro obyvatelstvo, a proto tvoří největší část výdajů všeobecně výdaje, které směřují na zabezpečení veřejných statků a určitá část těchto výdajů má podobu tzv. mandatorních výdajů. Výdaje je možné definovat jako nenávratné platby na běžné kapitálové účty, které jsou opěťované i neopěťované, a dále sem patří poskytované návratné půjčky za účelem realizace rozpočtové politiky města. Je více než jasné, že největší část rozpočtu města je vynakládána na činnost místní správy. Rozpočtové výdaje lze členit na běžné a kapitálové. Tabulka 6 prezentuje strukturu rozpočtových výdajů města Mohelnice v letech 2015 až 2019. Obrázek 9 pak základní strukturu výdajů znázorňuje graficky.

Tabulka 6 Vývoj rozpočtových výdajů v letech 2015 až 2019 (v tis. Kč)

MOHELNICE	2015	2016	2017	2018	2019
Výdaje					
Běžné výdaje	123 811	123 686	137 027	151 344	188 564
Kapitálové výdaje	74 252	63 605	60 266	186 852	92 491
Výdaje celkem	198 063	187 291	197 293	338 196	281 056

Zdroj: město Mohelnice, 2020c; vlastní zpracování

Obrázek 9 Graf vývoje výdajů města v letech 2015 až 2019

Zdroj: město Mohelnice, 2020c; vlastní zpracování

Běžné výdaje

Běžné výdaje s výjimkou roku 2018 převyšují kapitálové výdaje. Běžné výdaje zahrnují financování běžných potřeb, které se pravidelně opakují. Běžné výdaje tedy tvoří provozní výdaje, které zajišťují chod města – platy zaměstnanců + zákonné pojistné, nákupy materiálu, úhradu služeb, úhradu energií, péče o veřejnou zeleň, veřejné osvětlení, opravy komunikací, čištění komunikací, příspěvky příspěvkovým organizacím, nákup drobného majetku, provoz městského úřadu apod. Pravidelně největší skupinu běžných výdajů tvoří nákupy materiálu, služeb a energií, kdy do této kategorie spadají i opravy a udržování. A právě opravy a udržování stojí největší mírou za skokovým nárůstem skupiny výdajů Nákupy v roce 2019, kdy se vyšplhaly na částku přesahující 30 milionů Kč, zatímco ve všech předchozích letech dosahovaly v průměru jen cca 16 milionů Kč. Nejvýznamnější měrou k tomu přispěly výdaje na opravy povrchů veřejných komunikací, které by v dalších letech měly opět znatelně klesnout, neboť opravena již byla většina komunikací. V roce 2019 také oproti předchozím letům vzrostly výdaje za materiál, které dosáhly hodnoty cca 13,5 milionu Kč, zatímco v celém předchozím sledovaném období činily průměrně jen cca 3,3 milionu Kč. Oproti předchozím letům v roce 2019 také stouply výdaje za služby, a to o cca 3 miliony na 30,7 milionu Kč. Druhou největší skupinou běžných výdajů jsou výdaje na platy s pojistným na sociální a zdravotní zabezpečení. Tyto výdaje se s každým sledovaným rokem zvyšují, a to jednak vlivem zvyšování platových tarifů daných příslušným nařízením vlády, ale také zvyšováním počtu zaměstnanců městského úřadu z původních 67 na začátku roku 2015 až na 75 v roce 2019. Počet zaměstnanců průběžně rostl na odboru rozvoje, a to v důsledku vzrůstající investiční činnosti města, která si žádá náležitou přípravu projektů. Další významnou skupinou běžných výdajů jsou neinvestiční transfery příspěvkovým organizacím města, tedy příspěvky na úhradu provozu městských vzdělávacích zařízení a domova pro seniory. Z ostatních běžných výdajů stojí za zmínku neinvestiční transfery podnikatelským subjektům a neziskovým organizacím, především dotace společnosti Mohelnické kulturní a sportovní centrum, s.r.o., které z 100 % vlastní město Mohelnice. Této společnosti plynou každoroční dotace z městského rozpočtu na provoz krytého bazénu, na provoz kulturního domu a na provoz Gelarie Lautner v souhrnné výši cca 9 milionu Kč. Město ze svého rozpočtu poskytuje také dotace na činnost sportovních a kulturních kroužků a sdružení, které mají za cíl pracovat s dětmi a mládeží. Dále město Mohelnice (2020c)

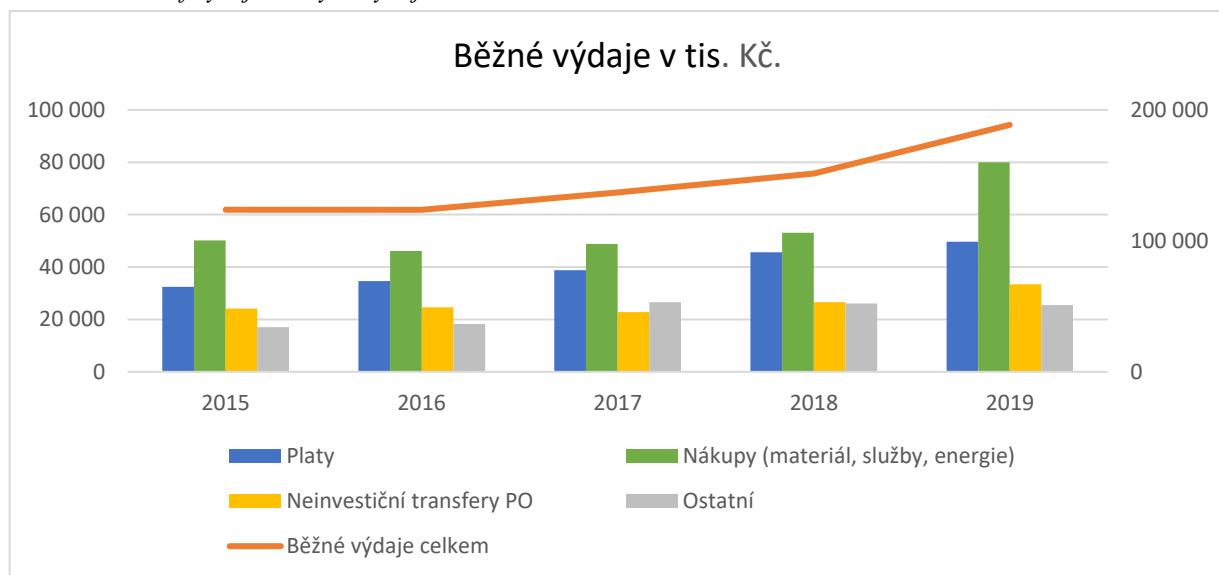
poskytuje dotace sdružením provádějícím služby v sociální oblasti a v neposlední řadě také granty těmto kroužkům a sdružením, a to na již konkrétní akce. Stav a vývoj běžných výdajů zobrazují následující tabulka a graf.

Tabulka 7 Vývoj běžných výdajů města v letech 2015 až 2019 (v tis. Kč)

MOHELNICE	2015	2016	2017	2018	2019
Běžné výdaje					
Platy (s pojistným)	32 464	34 623	38 747	45 671	49 647
Nákupy (materiál, služby, energie)	50 197	46 123	48 815	53 045	79 972
Neinvestiční transfery PO	24 132	24 604	22 830	26 548	33 437
Ostatní	17 018	18 336	26 635	26 080	25 509
Běžné výdaje celkem	123 811	123 686	137 027	151 344	188 565

Zdroj: město Mohelnice, 2020c a Ministerstvo financí, Monitor; vlastní zpracování

Obrázek 10 Graf vývoje běžných výdajů města v letech 2015 až 2019

Zdroj: město Mohelnice, 2020c a Ministerstvo financí, Monitor; vlastní zpracování

Kapitálové výdaje

Kapitálové výdaje tvoří investiční akce, výkupy pozemků, splátky půjček apod. Kapitálové výdaje tedy slouží k financování dlouhodobých potřeb a disponují primárně investičním charakterem, a proto ovlivňují vícero období. Objem kapitálových výdajů je spíše

nepravidelný, jelikož závisí na investiční činnosti, a tedy na objemu získaných dotací. Nejvyšší kapitálové výdaje město vykazuje v roce 2018, a to především kvůli zvýšení investiční činnosti města. Tabulka a graf prezentují vývoj kapitálových výdajů města v letech 2015 až 2019.

Tabulka 8 Vývoj kapitálových výdajů v letech 2015 až 2019 (v tis. Kč)

MOHELNICE	2015	2016	2017	2018	2019
Kapitálové výdaje					
Pořízení DHM	70 855	55 431	42 941	166 886	82 668
Investiční transfery PO	1 284	406	2 728	13 931	449
Investiční půjčené prostředky	0	5 400	8 400	5 400	5 400
Ostatní	2 113	2 368	6 197	635	3 974
Kapitálové výdaje celkem	74 252	63 605	60 266	186 852	92 491

Zdroj: město Mohelnice, 2020c a Ministerstvo financí, Monitor; vlastní zpracování

Obrázek 11 Graf vývoje kapitálových výdajů v letech 2015 až 2019

Zdroj: město Mohelnice, 2020c a Ministerstvo financí, Monitor; vlastní zpracování

Každoročně město Mohelnice (2020c) investuje do vybudování a rekonstrukce majetku, kdy se primárně jedná o budovy ve správě příspěvkových organizací městského úřadu, budovy v místních částech, chodníky, komunikace, veřejné osvětlení, dětská hřiště či kulturní památky apod. Investice město financuje jak z rozpočtu, tak ze zůstatku finančních prostředků

předcházejícího roku a často i z dotací, viz výše. Charakteristika třiceti nejvyšších investičních akcí města zobrazuje Tabulka č. 9.

Tabulka 9 Přehled investičních akcí města v letech 2015 až 2019 (v mil. Kč)

Akce	Výdaj	Rok	Akce	Výdaj	Rok
Revitalizace autobusového nádraží	55,51	2018	Rekonstrukce ulice 1.máje	6,44	2018
Přístavba Domova pro seniory	21,64	2019	Cyklostezka Mírovka	6,04	2018
Rekonstrukce Domu dětí a mládeže	19,42	2018	Rekonstrukce ul. Masarykova	5,84	2015
Rekonstrukce ulice Okružní	17,24	2015	Bazén- relaxační a dětský, sauna	5,37	2016
Regenerace sídliště Stanislavova	16,83	2016	Přístavba tělocvičny u ZŠ Mlýnská	5,33	2017
Sběrné středisko odpadu	16,01	2018	Kanalizace Mohelnice-sever	5,28	2019
Cyklostezka na ulici Družstevní	9,84	2016	Rekonstrukce ulice Smetanova	5,20	2018
Přístavba tělocvičny u ZŠ Mlýnská	9,77	2015	Rekonstrukce kostelní věže	5,14	2015
Revitalizace přednádražního prostoru	8,91	2019	Rekonstrukce ul. Růžová	5,11	2018
Rekonstrukce Havlíčkova náměstí	8,45	2017	Most na ul. 1.máje	4,63	2018
Parkoviště u krytého bazénu	8,12	2019	Modernizace učeben ZŠ Vodní	4,61	2019
Rekonstrukce Kostelního náměstí	7,78	2015	Cyklostezka Libivá - Květín	4,42	2018
Kruhový objezd Třebovská- Okružní	7,60	2015	Komunikace Mohelnice-sever	4,29	2019
Rekonstrukce objektu Smetanova	7,40	2017	Chodník na ulici Olomoucká	4,24	2016
Zelená střecha ZŠ Mlýnská	6,99	2019	Rekonstrukce ulice Vrchlického	4,09	2019

Zdroj: město Mohelnice, 2020c; vlastní zpracování

4.2.3 Ukazatelé aktivity

Aktivita měří všeobecně schopnost organizace využívat finanční prostředky a měří tudíž vázanost jednotlivých složek kapitálu v rámci vybraných aktiv a pasiv. Ukazatelé aktivity tak doplňují časový rozměr hodnocení hospodaření obce. Ze všeho nejdříve je zde nutné zmínit strukturu aktiva a pasiv. Strukturu aktiv prezentuje Tabulka 10.

Tabulka 10 Struktura aktiv – 2015 až 2019 (v tis. Kč)

Struktura aktiv	2015	2016	2017	2018	2019
Stálá aktiva	1 210 952	1 213 301	1 214 389	1 357 362	1 277 943
Oběžná aktiva	97 190	135 348	185 668	170 913	151 908
Celkem	1 308 142	1 348 649	1 400 057	1 528 275	1 429 851

Zdroj: město Mohelnice, 2020c; vlastní zpracování

Z výše uvedeného vyplývá, že převážnou část majetku obce tvoří stálá aktiva, kde převažuje dlouhodobý hmotný majetek. Stálá aktiva se na celkových aktivech podílí cca 90 %. Velikost aktiv je v jednotlivých letech poměrně stálá.

Pasiva tvoří zdroje krytí aktiv – vlastní a cizí zdroje a jejich strukturu prezentuje Tabulka 11, ze které vyplývá, že na pasivech se nejvíce podílí vlastní kapitál (cca 90 %). Vlastní kapitál města tvoří jmění účetní jednotky, transfery na pořízení dlouhodobého majetku, oceňovací rozdíly, fondy účetní jednotky a výsledek hospodaření. Naopak cizí zdroje tvoří dlouhodobé a krátkodobé závazky. Město disponuje primárně dlouhodobými úvěry, přičemž krátkodobé závazky tvoří krátkodobé přijaté zálohy, závazky vůči dodavatelům a vůči zaměstnancům či uhrazené zálohy na služby od obyvatel, odvody na sociálním a zdravotním pojištění za zaměstnance apod. Velikost cizích zdrojů v roce 2019 v porovnání s předcházejícím rokem značně poklesla, což je dáno splacením překlenovacího úvěru od Komerční banky. V roce 2018 totiž město Mohelnice čerpalo překlenovací úvěr od České spořitelny, a.s. ve výši cca 62,75 milionů Kč na financování investičních akcí Revitalizace autobusového nádraží a Sběrné středisko odpadu. Na tyto akce město získalo dotaci. Dotace jsou ale vypláceny až zpětně, proto bylo třeba tyto finančně nákladné akce zafinancovat právě překlenovacím úvěrem.

Tabulka 11 Struktura pasiv – 2015 až 2019 (v tis. Kč)

Struktura pasiv	2015	2016	2017	2018	2019
Vlastní kapitál	1 227 023	1 231 439	1 300 112	1 421 530	1 351 421
Cizí zdroje	81 119	117 210	99 944	106 745	78 430
Celkem	1 308 142	1 348 649	1 400 057	1 528 275	1 429 851

Zdroj: město Mohelnice, 2020c; vlastní zpracování

V případě územních rozpočtů je vhodné zmínit ukazatele míry vázanosti stálých aktiv na výnosech a dobu obratu pohledávek. Hodnoty těchto ukazatelů jsou vypočteny v Tabulce 12. Doba obratu pohledávek je jinými slovy jejich splatnost a v případě města je nutné rozlišovat pohledávky z hlavní činnosti města a pohledávky z hospodářské činnosti města. Čím kratší je doba obratu, tím rychleji město získává své pohledávky zpět. V tomto případě je doba obratu pohledávek z hlavní činnosti delší jak z hospodářské činnosti, což je logické, jelikož město má přesně nastavené lhůty splatnosti, které lze jen stěží ovlivnit. Míra vázanosti aktiv na výnosech prezentuje, kolik let je potřeba, aby se aktuální objem stálých aktiv „obrátil“ v objemu výnosů

příslušného roku. Nižší hodnota vypovídá o vyšším využití stálých aktiv. V případě města Mohelnice je tato hodnota poměrně vysoká, a proto lze konstatovat, že využití stálých aktiv je spíše nízké.

Tabulka 12 Ukazatelé aktivity – 2015 až 2019

Ukazatelé aktivity	2015	2016	2017	2018	2019
Doba obratu pohledávek (hlavní činnost)	688,66	696,21	678,45	934,52	882,88
Doba obratu pohledávek (hosp. činnost)	442,81	178,33	177,84	382,69	477,31
Míra vázanosti stálých aktiv na výnosech	6,52	5,21	4,80	5,10	4,81

Zdroj: město Mohelnice, 2020c; vlastní zpracování

4.2.4 Ukazatelé rentability

Rentabilita poměřuje zisk s vybranou veličinou a jde ve své podstatě o ziskovost. Je jasné, že cílem města není dosahovat zisku a hospodářská činnost je pro město činností vedlejší, nikoliv činností hlavní. Hospodářskou činnost v podmínkách města Mohelnice představují dle závěrečných účtů města nájmy bytových i nebytových prostor a jiných nemovitostí, prodej bytů, domů, služby hasičů, svoz komunálního odpadu pro podnikatele, prodej propagačních materiálů apod. Je tedy zřejmé, že ani hospodářská činnost města není primárně zaměřena na zisk, ale odráží se v ní i jiné aspekty – u bytové politiky aspekty sociální, u služeb hasičů aspekty bezpečností, jinde propagace atd. Tabulka 13 pak ukazuje, kolik korun vydělá jedna vložená koruna do hospodářské činnosti města. Hodnoty nad 1,00 znamenají zisk z hospodářské činnosti, hodnoty pod 1,00 pak ztrátu v daném účetním období. Rentabilita pak kolísá, kdy ztráta v letech 2016 a 2019 je dle závěrečných účtů města dána prodejem bytů za cenu nižší než pořizovací a odprodejem bývalého areálu ESMO za nižší cenu, než byla hodnota v účetnictví. V ostatních rocích, které byly z hospodářské činnosti ziskové, nedošlo k jednorázovým okolnostem, které by daný ukazatel ovlivnily, a městu se tedy daří využívat vložené prostředky účinně.

Tabulka 13 Ukazatel rentability hospodářské činnosti 2015 až 2019

Ukazatel rentability	2015	2016	2017	2018	2019
Rentabilita hospod. činnosti	1,83	0,83	1,06	1,79	0,42

Zdroj: město Mohelnice, 2020c; vlastní zpracování

4.2.5 Ukazatelé likvidity

Likvidita je schopnost města hradit splatné závazky. V případě výpočtu likvidity je možné použít shodné ukazatele jako v soukromém sektoru, a to i přesto, že příjmy z rozpočtu nestaví na dostatku likvidních prostředků, ale spíše na časovém rozložení. Proto řízení likvidity města spočívá primárně ve správném časové „sladění“ potřeb peněz a jejich tvorbě, nikoliv v jejich objemové shodě, což je podstatné zmínit. Ukazatelé likvidity je možné interpretovat stejně jako v podnikovém sektoru, avšak problém nastává až při operativním řízení likvidity a cash flow. V rámci likvidity jsou srovnávány závazky města a zdroje, kterými může město tyto závazky hradit. Je nutné zmínit, že závazky disponují zajisté různou dobou splatnosti a stejně tak mají zdroje krytí těchto závazků různou likviditu. Tabulka 14 prezentuje běžnou, pohotovou a peněžní likviditu. Jelikož město nedisponuje zásobami, běžná a pohotová likvidita se shodují. Ukazatelé se pohybují v mezích doporučených hodnot, a proto lze konstatovat, že město je likvidní. Co se týče peněžní likvidity, tak zde jsou mnohem vyšší hodnoty, než jsou doporučovány, což by mohlo vypovídat o tom, že velká část finančních prostředků není zhodnocována. Je nutné zmínit, že v případě veřejné správy je naprosto běžné, že se hodnoty likvidity pohybují nad hranicí doporučených hodnot.

Tabulka 14 Ukazatelé likvidity – 2015 až 2019

Ukazatelé likvidity	2015	2016	2017	2018	2019
Běžná likvidita	1,97	2,99	4,64	3,23	3,71
Pohotová likvidita	1,97	2,99	4,64	3,23	3,71
Peněžní likvidita	1,33	2,28	3,86	2,40	2,34

Zdroj: město Mohelnice, 2020c; vlastní zpracování

4.2.6 Ukazatelé zadluženosti

Ukazatelé zadluženosti hovoří o situaci města v oblasti využití cizích zdrojů a prezentují vztah mezi vlastními a cizími zdroji. Ukazatelé zadluženosti jsou prezentovány v Tabulce 15. Prvním ukazatelem je ukazatel dluhové služby. Obsah dluhové služby tvoří zaplacené úroky, splátky jistin, splátky leasingu a dluhová základna obsahuje skutečně dosažené daňové příjmy, nedaňové příjmy a přijaté dotace (prostředky finančního vztahu státního rozpočtu k rozpočtům obcí a k rozpočtům krajů na příslušný kalendářní rok). Je nutné zmínit, že dluhová služba se poměřuje ke skutečnému objemu dluhové základny, a to za uplynulý kalendářní rok. Ukazatel

dluhové služby úzce souvisí s úvěry – čím větší objem úvěrů město má, tím je tento ukazatel vyšší, přičemž z Tabulky 15 vyplývá, že nejvyšší byl ukazatel dluhové služby v letech 2015 a 2018. V roce 2015 totiž město kromě pravidelných splátek úvěrů od Komerční banky a České spořitelny čerpalo také překlenovací úvěr od Komerční banky, a to na předfinancování rekonstrukce kostelní věže. V roce 2018 město opět čerpalo překlenovací úvěr přes 62 milionů Kč na předfinancování investičních akcí Revitalizace autobusového nádraží a Sběrné středisko odpadu. Na zmíněné investiční akce město získalo dotace, jejichž proplácení se však standardně koná až zpětně, po kolaudaci. I přesto, že je ukazatel v uvedených letech na hodnotách 10,96 % respektive 20,88 %, je stále pod hranicí 30 %, která je stanovena ministerstvem financí. Pokud by město překlenovací úvěr nečerpalo, byl by ukazatel ve výši jednotek procent, jelikož by město muselo splácet pouze dlouhodobé úvěry. Ve všech sledovaných letech se ukazatel nacházel pod hodnotou 30 %, což lze hodnotit pozitivně. Finanční stabilita města není ohrožena. Dále je pozornost věnována ukazateli věřitelského rizika, což je ukazatel celkové zadluženosti města a prezentuje podíl cizích zdrojů na celkových zdrojích města. Všeobecně platí, že čím vyšší je hodnota věřitelského rizika, tím vyšší je zadluženost města. V případě města Mohelnice je tento ukazatel velmi nízký a pohybuje se ve sledovaných letech cca mezi 4 až 8 %, což znamená, že podíl cizího kapitálu je dosti nízký. Koeficient samofinancování prezentuje podíl vlastních zdrojů na celkovém objemu zdrojů. Tento koeficient je opakem ukazatele celkové zadluženosti a hovoří o tom, že do jaké míry je město schopno pokrýt své potřeby ze svých vlastních zdrojů. Koeficient dosahuje téměř hodnoty 1, což znamená, že město je téměř schopno krýt své potřeby z vlastních zdrojů, jelikož k financování využívá primárně vlastní zdroje. Z finančního hlediska je tak město stabilní v oblasti samofinancování. Následuje ukazatel finanční páky, což je převrácená hodnota předchozího ukazatele a prezentuje, kolikrát převyšuje celkový objem zdrojů objem vlastního kapitálu. Doporučené hodnoty se pohybují kolem 1, což město splňuje, avšak v municipální sféře je prezentace tohoto ukazatele dosti diskutabilní a využití tohoto ukazatele je značně omezené. Ukazatel podílu cizího kapitálu na vlastním kapitálu prezentuje míru zadluženosti vlastního kapitálu a jeho hodnota se nachází pod hranicí 1, což znamená, že město má méně cizích zdrojů než vlastních zdrojů, a proto lze hovořit o nízké zadluženosti města. Posledním ukazatelem je zadluženost na 1 obyvatele. Tento ukazatel

je atraktivní především pro laickou veřejnost, neboť velice jednoduše a názorně vyjadřuje zadlužení města na jednoho jeho obyvatele.

Tabulka 15 Ukazatelé zadluženost – 2015 až 2019

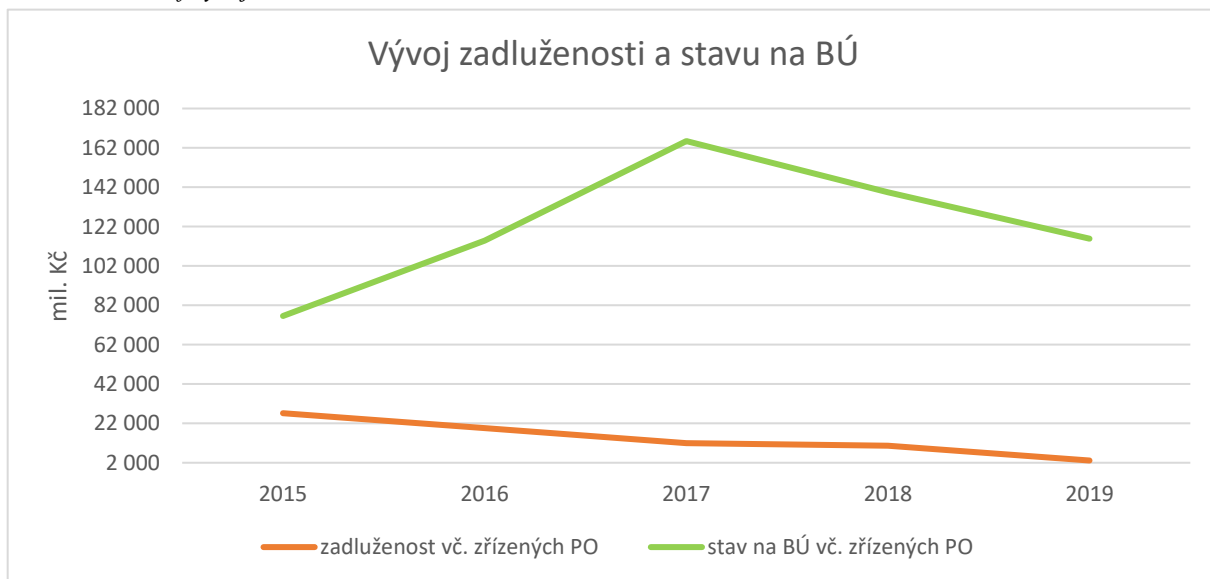
Ukazatelé zadluženosti	2015	2016	2017	2018	2019
Ukazatel dluhové služby (v %)	10,96	3,41	3,12	20,88	2,89
Ukazatel věřitelského rizika (v %)	4,59	7,29	6,02	5,91	4,69
Koeficient samofinancování	0,94	0,91	0,93	0,93	0,95
Ukazatel finanční páky	1,07	1,10	1,08	1,08	1,06
Podíl cizího kapitálu na vlastním kapitálu	0,07	0,10	0,08	0,08	0,06
Zadluženost obce na 1 obyvatele (v Kč)	3 414	7 776	6 491	5 837	4 081

Zdroj: město Mohelnice, 2020c a Ministerstvo financí, Monitor; vlastní zpracování

4.3 Zhodnocení hospodaření a rozvoje města Mohelnice

Město Mohelnice je možné na základě výše uvedené analýzy označit za finančně zdravé. Průměr příjmů za sledované období se rovná 247 711 tis., což se cca rovná i průměru výdajů, který činí 240 379 tis. Kč. Město je schopno bez problému financovat do budoucna své dluhy prostřednictvím svých vlastních likvidních prostředků. Obrázek 12 prezentuje vývoj zadluženosti a stavu bankovních účtů včetně zřízených PO v letech 2015 až 2019, který je taktéž příznivý.

Obrázek 12 Graf vývoje zadluženosti a stavu na bankovních účtech

Zdroj: Ministerstvo financí, Monitor; vlastní zpracování.

Zvláštní postavení má v rozpočtu financování, které tvoří splátky dlouhodobých úvěrů, překlenovacího úvěru a dále je nutné zmínit taktéž zapojení zůstatků z předcházejícího roku. Financování poukazuje na to, jak bylo saldo rozpočtu pokryto, případně využito. Pokud je hospodaření města v daném roce přebytkové, tedy pokud jsou příjmy vyšší než výdaje, financování prezentuje, k jakému navýšení finančních prostředků na účtech města za sledovaný rok došlo, a to po splacení přijatých úvěrů. Pokud jsou příjmy nižší než výdaje, vzniká tedy naopak schodek a financování v tomto případě řeší, z čeho bude tento schodek uhrazen – zůstatek z minulých let či přijatý úvěr apod. Tabulka 16 prezentuje rozpočet města v letech 2015 až 2019. Lze konstatovat, že celkové výdaje ve sledované období kopírují vývoj celkových příjmů a v okamžiku, kdy rostou, dochází k různým investičním akcím, viz již výše Tabulka 9 popisující kapitálové výdaje.

Tabulka 16 Rozpočet města Mohelnice v letech 2015 až 2019 (v tis. Kč)

MOHELNICE	2015	2016	2017	2018	2019
Příjmy					
Daňové příjmy	124 888	134 894	153 148	166 694	173 607
Nedaňové příjmy	20 350	18 599	20 086	16 349	18 498
Kapitálové příjmy	1 588	42 437	40 167	21 058	21 077
Přijaté dotace	44 924	31 098	33 562	104 212	51 323
Příjmy celkem	191 750	227 028	246 963	308 313	264 505
Výdaje					
Běžné výdaje	123 811	123 686	137 027	151 344	188 564
Kapitálové výdaje	74 252	63 605	60 266	186 852	92 491
Výdaje celkem	198 063	187 291	197 293	338 196	281 056
Financování					
Splátky úvěrů	-20 819	-7 620	-7 620	-64 016	-7 538
Zapojení zůstatku z minulého roku	14 137	-32 254	-42 117	29 562	25 713
Čerpání překlenovacího úvěru	13 199	0	0	62 755	0
Zúčtování DPH	-205	137	67	1 581	-1 625
Financování celkem	6 313	-39 737	-49 671	29 882	16 550
Saldo příjmů a výdajů	-6 313	39 737	49 671	-29 882	-16 550

Zdroj: město Mohelnice, 2020c; vlastní zpracování

Jak je z Tabulky 16 zřejmé, město Mohelnice dosahovalo ve sledovaných letech jak schodek, tak přebytek v rozpočtu. Cílem veřejných korporací však není dosahování zisku, ale především

maximalizace užitku produkcí veřejných statků a služeb při v dlouhodobém měřítku vyrovnaném hospodaření. Porovná-li se analýza příjmů a výdajů se saldem rozpočtu města Mohelnice, pak je zjevné, že město dosahuje schodku v rozpočtu právě v letech, kdy vyvíjelo nejvyšší investiční činnost. I když tedy město Mohelnice hospodařilo v posledních dvou sledovaných letech deficitně, nelze to přikládat negativnímu trendu, ale právě objemu investic. V letech 2016 a 2017, kdy byla investiční činnost nižší, pak město hospodařilo s vysokými přebytky. V souhrnu od roku 2015 do 2019 pak město Mohelnice vykazuje přebytek hospodaření ve výši cca 36,66 mil. Kč, což je v průměru 7,33 mil. Kč ročně. Deficit z roku 2019 byl plně pokryt zapojením zůstatku finančních prostředků z minulých období, k zapojení externího financování k pokrytí deficitu nedošlo.

4.4 Komparace – Mohelnice vs. Uničov

Komparace všeobecná

Město Uničov (2020a) má včetně sedmi místních částí přes 11 tis. Obyvatel, leží taktéž v Olomouckém kraji a od Mohelnice je vzdálené cca 13 km. Také město Uničov disponuje postavením obce s rozšířenou působností a jde o jednu z největších obcí v Olomouckém kraji. Jsou zde příznivé podmínky pro rostlinnou výrobu, a to díky vysoké kvalitě půdy. Přesto mezi největší přítomné zaměstnavatele patří průmyslové podniky Unex a. s., (1 500 pracovníků) a společnost Miele Technika, s. r. o. (2 000 zaměstnanců). Struktura ekonomiky města se odvíjí od jeho historického vývoje, přírodních podmínek a složení místního obyvatelstva. Ve městě převažuje terciární sektor (služby, obchod a doprava), který se na hospodaření města podílí ve výši 65 %. Následuje poté sekundární sektor a primární sektor.

Uničov je oproti Mohelnici hůře dopravně dostupný, neboť není přímo napojen na páteřní silniční ani železniční síť, ale je k těmto připojen až druhotně silnicemi II. třídy a regionálním vlakovým koridorem vedoucím přes Uničov od Šumperka do Olomouce.

Z občanské vybavenosti Uničov zřizuje jednu mateřskou školu, která má však 6 pracovišť, a tři školy základní. Střední školství zde prezentuje Gymnázium Uničov, Střední průmyslová škola a Střední odborné učiliště Uničov a soukromá Střední odborná škola hotelnictví a turismu, která v roce 2007 získala akreditaci i na vyšší odborné vzdělání.

Střediskem zdravotní péče ve městě je areál místní polikliniky a budova zubního střediska, které jsou v majetku města. Soubor zdravotní péče je zde zajištěn prostřednictvím praktických i odborných lékařů. Menší část lékařů (převážně stomatologové a gynekologové) provozují svou praxi v prostorách soukromých. Některé specifické odborné služby pro občany města jsou zajišťovány lékaři v nemocnici ve Šternberku a v Odborném léčebném ústavu Paseka. Nemocnice se v Uničově stejně jako v Mohelnici nenachází. Sociální péči o starší spoluobčany zajišťuje kromě lokálních charitativních a sociálních sdružení především soukromé pobytové sociální zařízení Domov pro seniory. Ve městě se nachází nadstandardně vybavené areály pro všechny druhy nejrůznějších sportů.

Město Uničov na rozdíl od Mohelnice zřídilo Městskou policii, a to již v roce 2006. Ve městě je také zřízena pobočka Policie České republiky – Obvodní oddělení Uničov a Jednotka sboru dobrovolných hasičů Uničov.

V samotném městě Uničově, stejně jako v Mohelnici, se dnes již nachází běžná technická infrastruktura zahrnující rozvody elektřiny, vody, plynu, kanalizaci, čistírnu odpadních vod, teplovod i komunikační sítě. V místních částech majících charakter odloučených osad pak opět chybí splašková kanalizace.

Po posledních komunálních volbách v roce 2018 je rozložení sil v uničovském zastupitelstvu (celkem 21 členů) následující: Občanská demokratická strana 8 zastupitelů, ANO 2011 4 zastupitele, Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová 4 zastupitele, Komunistická strana Čech a Moravy a Česká strana sociálně demokratická získala shodně po 2 reprezentantech a Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura drží jeden mandát. Vládnoucí koalici utvořila vítězná ODS s ANO 2011, s KDU-ČSL a s ČSSD.

Komparace ekonomická

Porovnávána města jsou si blízká geograficky, svojí velikostí i dalšími skutečnostmi předurčujícími jejich ekonomiku – obě města mají na svém území dvě velké průmyslové společnosti a co do občanské vybavenosti a technické infrastruktury jsou plně vybavená. Není tedy překvapivé, že jsou si blízká i ekonomicky. Tabulka 17 prezentuje rozpočet města Uničov v letech 2015 až 2019.

Tabulka 17 Rozpočet města Uničov v letech 2015 až 2019 (v tis. Kč)

Uničov	2015	2016	2017	2018	2019
Příjmy					
Daňové příjmy	150 406	164 371	180 937	194 851	206 473
Nedaňové příjmy	22 419	20 751	18 042	21 012	27 840
Kapitálové příjmy	4 510	9 021	1 358	5 705	1 257
Přijaté dotace	75 417	33 452	78 683	119 275	65 290
Příjmy celkem	252 752	227 596	279 020	340 843	300 860
Výdaje					
Běžné výdaje	153 340	151 806	178 831	201 383	196 573
Kapitálové výdaje	84 556	36 153	161 450	100 829	95 123
Výdaje celkem	237 896	187 959	340 282	302 212	291 697
Financování					
Financování celkem	14 856	-39 637	61 262	-38 631	-9 163
Saldo příjmů a výdajů	-14 856	39 637	-61 262	38 631	9 163

Zdroj: město Uničov, 2020b; vlastní zpracování

V porovnání s městem Mohelnice má Uničov o cca 20 % více obyvatel, čemuž zhruba odpovídá i vyšší průměr příjmů a výdajů. Porovnání rozpočtu obou měst v přepočtu na jednoho obyvatele zobrazuje následující tabulka.

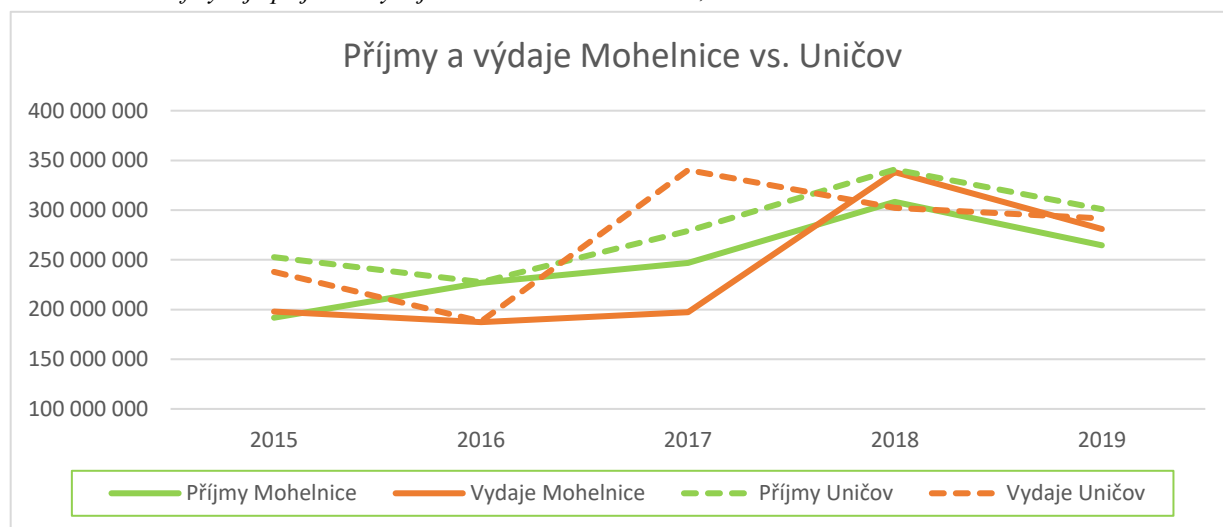
Tabulka 18 Rozpočet Uničov vs. Mohelnice na 1 obyvatele (v tis. Kč)

Uničov (U) vs. Mohelnice (M)	2015		2016		2017		2018		2019	
	U	M	U	M	U	M	U	M	U	M
Daňové příjmy	13,0	13,4	14,2	14,6	15,8	16,6	17,1	18,1	18,1	18,9
Nedaňové příjmy	1,9	2,2	1,8	2,0	1,6	2,2	1,8	1,8	2,4	2,0
Kapitálové příjmy	0,4	0,2	0,8	4,6	0,1	4,4	0,5	2,3	0,1	2,3
Přijaté dotace	6,5	4,8	2,9	3,4	6,9	3,6	10,5	11,3	5,7	5,6
Příjmy celkem	21,8	20,6	19,7	24,6	24,3	26,8	29,9	33,4	26,4	28,8
Běžné výdaje	13,2	13,3	13,1	13,4	15,6	14,8	17,7	16,4	17,2	20,5
Kapitálové výdaje	7,3	8,0	3,1	6,9	14,1	6,5	8,8	20,3	8,3	10,1
Výdaje celkem	20,5	21,3	16,2	20,3	29,6	21,4	26,5	36,7	25,6	30,6
Saldo	-1,3	-0,7	3,4	4,3	-5,3	5,4	3,4	-3,2	0,8	-1,8

Zdroj: město Uničov, 2020b, město Mohelnice, 2020c; vlastní zpracování

Bližší pohled do výkazů obou měst pak prozrazuje, že souhrnné daňové příjmy má Uničov skutečně o téměř přesně 20 % vyšší než Mohelnice a je tomu tak dokonce i u příjmů z jednotlivých daní. Vyšší výběr daňových příjmů v přepočtu na obyvatele u Mohelnice je dán vyšší daní z příjmu právnických osob placenou samotným městem, která se celá následně do rozpočtu vrací právě jako daňový příjem. Kapitálové příjmy naopak vykazuje vyšší Mohelnice, a to dokonce o jeden řád, což bylo dáno politickým rozhodnutím Mohelnice privatizovat část bytového fondu. Na straně výdajů pak vykazoval Uničov v letech 2015 až 2018 běžné výdaje vyšší než Mohelnice o více než 20 % zdůvodnitelných velikostí obou měst, ale v roce 2019 dokázal tyto výdaje oproti předchozímu roku (a oproti Mohelnici) dokonce snížit, tedy v průměru se obě města opět neliší. Město Uničov se totiž v roce 2018 jako součást běžných výdajů finančně vypořádalo v částce převyšující 17 milionů Kč s okolními obcemi za poskytnutou zálohovou dotaci na financování společného projektu cyklostezky. V roce 2019 pak tento výdaj pochopitelně už nenastal. I příjmy a výdaje Uničova pak kolísají zejména v souvislosti se získáváním dotací a s následnými investičními výdaji. Souhrnné porovnání příjmů a výdajů obou měst zobrazuje následující graf.

Obrázek 13 Graf vývoje příjmů a výdajů – Mohelnice vs. Uničov, 2015 až 2019

Zdroj: město Uničov, 2020b, město Mohelnice, 2020c; vlastní zpracování

Město Uničov (2020b) bylo z ekonomického úhlu pohledu v roce 2020 zhodnoceno společností AQE advisors, a. s., která městu udělila následující hodnocení – krátkodobě kvalitní

subjekt s dobrou schopností splácet své aktuální závazky. Výše uvedené demonstruje Tabulka 19, kde jsou uvedeny hodnoty vybraných ukazatelů. V tabulce jsou pro porovnání přiřazeny i hodnoty stejných ukazatelů vypočtených pro město Mohelnice.

Tabulka 19 Vybrané ukazatele města Uničov vs. Mohelnice v letech 2015 až 2019

Uničov (U) vs. Mohelnice (M)	2015	2016	2017	2018	2019
Zadluženost na 1 obyvatele (v Kč) (U)	1 014	228	269	422	532
Zadluženost na 1 obyvatele (v Kč) (M)	3 414	7 776	6 491	5 837	4 081
Ukazatel dluhové služby (v %) (U)	2,15	2,14	0,02	0,00	0,00
Ukazatel dluhové služby (v %) (M)	10,96	3,41	3,12	20,88	2,89
Běžná likvidita (U)	1,70	2,60	1,53	1,96	1,78
Běžná likvidita (M)	1,97	2,99	4,64	3,23	3,71
Koeficient samofinancování (U)	0,96	0,97	0,96	0,96	0,96
Koeficient samofinancování (M)	0,94	0,91	0,93	0,93	0,95
Finanční nezávislost (%) (U)	70,16	85,30	71,80	65,01	78,30
Finanční nezávislost (%) (M)	76,57	86,30	86,41	66,20	80,60

Zdroj: město Uničov, 2020b, město Mohelnice, 2020c a Ministerstvo financí, Monitor; vlastní zpracování

Zadluženost a likvidita jsou ukazatele, které se u obcí sledují nejvíce, neboť výše závazků a případná neschopnost je splácet bývá u obcí ekonomickou hrozbou největší a nejčastější. Zadluženost obou hodnocených měst ale ve sledovaném období klesala až na minimální úroveň. Ukazatel dluhové služby pak u Mohelnice kolísá v závislosti na čerpání již výše zmíněných překlenovacích úvěrů na předfinancování investičních akcí. Likvidita obou měst pak ve sledovaném období neklesla pod minimální doporučovanou mez, je naopak držena kolem horní doporučované úrovně. Příliš vysoká likvidita by znamenala, že města drží přemíru oběžných aktiv, což by vypovídalo o nevyužívání dostupných zdrojů. Jak město Uničov, tak Mohelnice jsou schopna splácet své krátkodobé závazky, jsou likvidní a jejich zadluženost je velice nízká, navíc s příznivým trendem. Obě města tedy hospodaří rozpočtově odpovědně, k čemuž napomáhá nejen samotné řízení měst, ale zcela jistě i všeobecný hospodářský růst spojený s růstem mezd, tedy s růstem výběru daně z příjmů a výběru DPH. Obě města také využívají dotační politiku ke svému rozvoji. Dílčí rozdíly samozřejmě je možné shledat – např. v úrovni zadluženosti, kterou má Uničov menší než Mohelnice. Mohelnice si na druhou stranu udržuje vyšší likviditu. Rozdíly vyplývají z rozdílných aktuálních potřeb a priorit obou měst.

5 Závěr

Město Mohelnice v současné době umožňuje bezpečný, kvalitní a plnohodnotný život občanů a je vhodně propojeno infrastrukturou. Město Mohelnice má výhodnou polohu z pohledu dopravní obslužnosti, neboť je významným dopravním uzlem přímo napojeným na páteřní dálniční i železniční síť ČR.

V samotném městě Mohelnice je dostupná veškerá občanská vybavenost, tedy běžná a smysluplná vybavenost pro danou velikost města. Z nákladných akcí ohledně občanské vybavenosti je v plánu především přesun knihovny do nově vybudovaných prostor. Přítomna je i běžná technická infrastruktura. V místních částech majících charakter odloučených osad pak chybí splašková kanalizace, jejíž vybudování se prozatím plánuje jen v části Újezd. V dohledné době tedy město nemusí vynakládat prostředky na výstavbu další nové občanské vybavenosti ani infrastruktury a může se soustředit na obnovu a udržování současné.

Současná komunální politická situace ve městě nahrává jeho rozvoji, neboť vládnoucí místní uskupení Mohelnická demokracie drží v zastupitelstvu města nadpoloviční většinu mandátů, z čehož plyne schopnost relativně hladce prosazovat veškeré záměry vedení města. Akceschopnost zastupitelstva je tedy nebývale vysoká.

Na základě provedené analýzy hospodaření města Mohelnice v letech 2015 až 2019 je možné konstatovat, že hospodaření města je efektivní a město je finančně stabilní a zdravé; nežádoucí stavy ve sledovaném období nebyly nalezeny. Není tedy třeba okamžitě přijímat žádná zásadní opatření k nápravě současné situace. Ačkoli město dosáhlo v posledních dvou letech sledovaného období schodku rozpočtu, nelze to přikládat negativnímu trendu nebo špatnému vedení města, ale pouze vysoké investiční činnosti v daných letech. V souhrnu od roku 2015 do 2019 pak město Mohelnice vykazuje přebytek hospodaření ve výši cca 36,66 mil. Kč, což je v průměru 7,33 mil. Kč ročně. Finanční analýza neidentifikovala žádné výrazné nedostatky, které by měly na hospodaření města negativní vliv, což dokládají hodnoty jednotlivých ukazatelů rentability, aktivity, likvidity a zadluženosti. Město Mohelnice by se tedy především mělo snažit o udržení své finanční kondice a udržovat finanční ukazatele v žádoucích mezích. Daňové a nedaňové příjmy jsou pro město dosti stabilním a vysokým zdrojem příjmů a běžné rozpočtové výdaje dokáže město vlastními příjmy pokrýt. Město do budoucna dokáže bez problému financovat své dluhy prostřednictvím vlastních zdrojů, jelikož je likvidní a

zadluženost města je velmi nízká. Cizí zdroje jsou v porovnání s vlastními zdroji také velmi nízké. Pokud bude město i nadále pokračovat v nastaveném trendu, může se dále rozvíjet a uskutečňovat celou řadu investičních aktivit, které může financovat jak z vlastních zdrojů, tak úvěrů či dotací.

V současné době je hlavní investiční prioritou města Mohelnice (2020c) přemístit městskou knihovnu z pronajatých prostor do prostor vlastních, což má jednak snížit náklady vynakládané na nájem budovy současné knihovny a jednak rozšířit prostory pro navazující kulturní a sociální činnosti; dále nevytvářet parkovací místa na úkor zeleně a rozvíjet cyklistickou dopravu. I nadále by mělo město finančně podporovat kulturní, společenské, sportovní a charitativní aktivity a investovat do bezpečnosti města. Lze konstatovat, že město se neustále vyvíjí a je důležité, aby i nadále v rozvoji pokračovalo, překonávalo hrozby a úskalí rozvoje a aktivně využívalo příležitosti, které zde vznikají.

Na příjmové stránce rozpočtu města se ale v následujících období zcela jistě projeví epidemie koronaviru a s ní spojené nařízené omezení ekonomických aktivit. Lze tedy důvodně předpokládat, že dojde k poklesu na příjmové stránce rozpočtu, vlivem snížení výběru daně z přidané hodnoty a daně z příjmu právnických a fyzických osob. Při déletrvající krizi a poklesu zaměstnanosti pak může dojít i ke snížení příjmů z výběru daně ze závislé činnosti. Změnu výše těchto příjmů by město tedy mělo pečlivě sledovat a analyzovat a již nyní se na případný nežádoucí vývoj připravit. Město by tedy mělo přehodnotit svoji investiční politiku a nemělo by se nechat strhnout na základě zdravé finanční situace k přehnaně ambiciózním projektům. V nejbližších letech by město mělo plánovat jen takové projekty, které nebudou příliš zatěžovat městskou kasu, projekty do značné výše spolufinancované z dotačních titulů a projekty nezbytné. V případě nezbytných větších investic by ovšem město Mohelnice vzhledem k nízké dluhové zátěži nemělo mít problém se získáním ani se splácením investičního úvěru. Na výdajové stránce rozpočtu si také nelze nevděčným skokového nárůstu běžných výdajů v roce 2019. Především z hlediska výdajů na opravy a materiál byl rok 2019 výjimečný. Byla tím však dokončena celá etapa oprav a obnovy komunikací, tedy v dalších letech by tyto výdaje měly významně poklesnout. Při případném snížení investiční aktivity města zároveň prostor ke snížení počtu zaměstnanců majících tuto agendu na starost.

Příjmovou stránku rozpočtu v dlouhodobém měřítku může město Mohelnice ovlivnit v tuto chvíli jen obtížně. Město se sice může snažit vytvářet příznivé podmínky k podnikání, ale v katastrálním území města byla odprodejem areálu bývalé teplárny ESMO odstraněna poslední nevyužívaná průmyslová plocha, kde by se mohl nový investor usadit. S příchodem velké společnosti tedy nelze počítat. Město by mělo spíše podporovat bytovou výstavbu, tedy prodejem vhodných ploch k výstavbě může jednak navyšovat kapitálové příjmy a druhotně také příjmy z daně z příjmů a ze závislé činnosti. Konkrétním krokem, kterým město může podpořit příjmovou stránku rozpočtu v krátkodobém měřítku, je zvýšení místního koeficientu daně z nemovitých věcí. Za současné situace je to však otázka hlavně politická. Vzhledem k tomu, že město Mohelnice je významným silničním uzlem, lze také zvažovat pořízení a provozování stacionárních radarů k automatickému měření rychlosti projíždějících vozidel, což by mělo jednak efekt finanční na straně příjmů z vyměřených pokut, zároveň by došlo ke zklidnění dopravy a zvýšení komfortu obyvatel.

6 Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura

1. ČERNOHORSKÝ, Jan a Petr TEPLÝ. *Základy financí*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3669-3.
2. HEJDUKOVÁ, Pavlína. *Veřejné finance: teorie a praxe*. V Praze: C.H. Beck, 2015. ISBN 978-80-740-0298-4.
3. HRADECKÝ, Mojmír. *Manažerské účetnictví*. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-7789-4.
4. JACKSON, P.M., BROWN, C.V. *Ekonomie veřejného sektoru*. 1. vydání. Praha Eurolex Bohemia, 2003. 733 s. ISBN 80-86432-09-2.
5. KADEŘÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ. *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-910-4.
6. LAJTKEPOVÁ, Eva. *Veřejné finance v České republice: teorie a praxe*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2013. ISBN 978-80-720-4861-8.
7. MAAYTOVÁ, Alena a kol. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing, 2015. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-5561-8.
8. OCHRANA, František a kol. *Veřejný sektor a veřejné finance: financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit*. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3228-2.
9. OCHRANA, František a Milan PŮČEK. *Dosahování úspor a omezování plýtvání ve veřejném sektoru*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-909-8.
10. OTRUSINOVÁ, Milana a Dana KUBÍČKOVÁ. *Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek: po novele zákona o účetnictví*. V Praze: C.H. Beck, 2011. ISBN 978-80-740-0342-4.
11. PAVLÁSEK, Vlastimil a kol. *Veřejné finance a daně*. 2., aktualiz. vyd. Plzeň: Nava, 2009. ISBN 978-80-721-1329-3.
12. PEKOVÁ, Jitka a kol. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-735-7351-5.

13. PETEROVÁ, Helena. *Finanční hospodaření územních samosprávných celků*. 4. vyd. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha, 2014, 151 s. ISBN 978-80-86976-28-0.
14. PETERS, B. Guy; PIERRE, Jon. *Handbook of public administration*. Concise paperback ed. Los Angeles: Sagea, 2007, 648 s. ISBN 978-1-4129-4539-4.
15. PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5608-0.
16. REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. Praha: Ekopress, 2010. ISBN 80-861-1941-6.
17. RŮŽIČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 4., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3916-8.
18. SCHNEIDEROVÁ, Ivana. *Rozpočtová skladba 2014*. 1. VYD. Acha obec účtuje, 2014, 281 s. ISBN 978-80-905420-1-3.
19. VODÁKOVÁ, Jana. *Nástroje ekonomického řízení ve veřejném sektoru*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. ISBN 978-80-7478-324-1.

Právní předpisy

20. Vyhláška č. 323/2002 Sb., Vyhláška Ministerstva financí o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů.
21. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.
22. Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

Elektronické zdroje a publikace

23. Deník veřejné správy, *Rozpočtové hospodaření obcí v územním pohledu* [online]. Ekonomika. Veřejná správa online, 2020 [cit. 2021-01-02]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6777867&ht=v%FDdaje>

24. MALÝ, Ivan a kol. 2012. *Veřejná volba*. Technická univerzita v Liberci [online]. ESF MU Brno. [cit. 2020-07-10]. Dostupné z: <https://elearning.tul.cz/mod/resource/view.php?id=144278>
25. Město Mohelnice. 2018. *Program rozvoje města*. Město Mohelnice – Oficiální web [online]. [cit. 2021-09-28]. Dostupné z: <https://www.mohelnice.cz/program-rozvoje-mesta-mohelnice-2018-2022/d-232227/p1=99339>
26. Město Mohelnice. 2020a. *O městě*. Město Mohelnice – Oficiální web [online]. [cit. 2021-01-15]. Dostupné z: <https://www.mohelnice.cz/informace/d-76297/p1=98159>
27. Město Mohelnice. 2020b. *Organizační složky*. Město Mohelnice - Oficiální web [online]. [cit. 2021-01-15]. Dostupné z: <https://www.mohelnice.cz/osp>
28. Město Mohelnice. 2020c. *Hospodaření a rozpočet města*. Město Mohelnice – Oficiální web [online]. [cit. 2021-01-15]. Dostupné z: <https://www.mohelnice.cz/hospodareni-a-rozpocet-mesta/ds-6136/p1=99331>
29. Město Uničov. 2020a. *Informace o městě*. Město Uničov – Oficiální web [online]. [cit. 2021-01-15]. Dostupné z: <http://www.unicov.cz/urad-samosprava.asp?p1=13524>
30. Město Uničov. 2020b. *Rozpočet a hospodaření města*. Město Uničov – Oficiální web [online]. [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: <http://www.unicov.cz/rozpocet-a-ekonomika-mesta/ds-1048/p1=13444>
31. Ministerstvo financí. *Monitor* [online]. cit. [2021-02-10]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00303038/> a <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00299634/>